

กรณีศึกษาแนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพ
การฝึกนักศึกษาวิชาทหารในสังกัดมณฑลทหารบกที่ 13

เอกสารวิจัยส่วนบุคคล

โดย

พันเอก วรโชติ กาญจนโรจน์
รองเสนาธิการมณฑลทหารบกที่ 13

วิทยาลัยการทัพบก

กันยายน 2568

บทคัดย่อ

ผู้วิจัย	พันเอก วรโชติ กาญจนโรจน์
เรื่อง	กรณีศึกษาแนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการฝึกนักศึกษาวิชาทหาร ในสังกัดมณฑลทหารบกที่ 13
วันที่	9 กันยายน 2568 จำนวนคำ : 10,027 จำนวนหน้า : 31
คำสำคัญ	การพัฒนาประสิทธิภาพการฝึกนักศึกษาวิชาทหาร
ชั้นความลับ	ไม่มีชั้นความลับ

การวิจัยเรื่อง “กรณีศึกษาแนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการฝึกนักศึกษาวิชาทหารในสังกัดมณฑลทหารบกที่ 13” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัญหาปัจจัยที่ส่งผลกระทบ และแนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพในการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของศูนย์การฝึกนักศึกษาวิชาทหาร มณฑลทหารบกที่ 13 ซึ่งเป็นหน่วยงานที่มีบทบาทสำคัญในการเตรียมกำลังพลสำรองให้แก่กองทัพบก เพื่อสนับสนุนภารกิจด้านความมั่นคงของชาติ อันสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี พ.ศ. 2561–2580 ด้านความมั่นคง และด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์

การศึกษานี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงยุทธศาสตร์ตามกรอบการวิจัยของวิทยาลัยการทัพบก โดยรวบรวมข้อมูลจากเอกสารทางยุทธศาสตร์ แผนพัฒนาและคำสั่งทางราชการ ตลอดจนผลการประเมินการฝึกจากหน่วยบัญชาการรักษาดินแดน นอกจากนี้ได้ใช้เครื่องมือวิเคราะห์ทางยุทธศาสตร์ อาทิ SWOT Analysis, 4M และ 7s McKinsey เพื่อวิเคราะห์สภาพแวดล้อม และปัจจัยภายใน, ภายนอกที่มีผลต่อประสิทธิภาพการฝึก

ผลการวิจัยพบว่า ศูนย์การฝึกนักศึกษาวิชาทหาร มณฑลทหารบกที่ 13 มีข้อได้เปรียบด้านโครงสร้างองค์กรที่ชัดเจน บุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ และระบบการฝึกที่เป็นมาตรฐาน อย่างไรก็ตาม ยังประสบปัญหาในหลายด้าน เช่น ขาดแรงจูงใจของครูฝึก และครูผู้กำกับนักศึกษาวิชาทหาร ข้อจำกัดด้านอุปกรณ์และทรัพยากรการฝึก ความไม่เข้าใจในบทบาทของนักศึกษาวิชาทหารจากสถานศึกษาและผู้ปกครอง รวมถึงทัศนคติของนักศึกษาวิชาทหารบางส่วนที่เรียนเพื่อสิทธิประโยชน์มากกว่าความตั้งใจจริง

แนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการฝึกนักศึกษาวิชาทหารที่เสนอ ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตรการฝึก ควรมีการปรับปรุงหลักสูตรให้ทันสมัยและสอดคล้องกับภัยคุกคามที่เปลี่ยนแปลงไป โดยเพิ่มเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการใช้เทคโนโลยีทางทหาร และ

แนวทางการปฏิบัติการเชิงยุทธวิธีที่ทันสมัย, การพัฒนาศักยภาพของบุคลากรผู้ฝึก ควรจัดให้มีการฝึกอบรมและพัฒนาองค์ความรู้ของผู้ฝึกอย่างต่อเนื่อง รวมถึงการนำผู้เชี่ยวชาญจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาให้คำแนะนำและถ่ายทอดประสบการณ์, การจัดหา และพัฒนาอุปกรณ์การฝึก ควรมีการจัดหาอุปกรณ์ที่ทันสมัยเพื่อใช้ในการฝึก เช่น ระบบจำลองสถานการณ์ทางทหาร การใช้โดรนเพื่อการลาดตระเวนและการฝึกภาคสนาม รวมถึงการบำรุงรักษาอุปกรณ์ให้สามารถใช้งานได้มีประสิทธิภาพ, การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสถานที่ฝึก ควรมีการปรับปรุงพื้นที่ฝึกให้มีความเหมาะสมกับการใช้งานจริง และจัดให้มีพื้นที่ฝึกเฉพาะด้าน เช่น สนามยุทธวิธีจำลอง หรือสนามฝึกการปฏิบัติการในเมือง, การบูรณาการและความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน ควรมีการประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานทหาร หน่วยงานพลเรือน และสถานศึกษา เพื่อพัฒนาแนวทางการฝึกที่ครอบคลุมและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ สถานการณ์จริง และการประเมินผล และติดตามผลการฝึก ควรมีระบบประเมินผลที่ชัดเจนและเป็นมาตรฐาน เพื่อให้สามารถวัดผลสัมฤทธิ์ของการฝึกได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ปรับปรุงกระบวนการฝึกในอนาคต

ABSTRACT

AUTHOR: Colonel Worrachot Kanchanaroj
TITLE: A Case Study on the Guidelines for Enhancing the Training Efficiency of Territorial Defense Students under the 13th Military Circle
DATE: 9 September, 2025 **WORD COUNT :** 10,027 **PAGES :** 31
KEY TERMS: Enhancing the Training Efficiency of Territorial Defense Students
CLASSIFICATION: Unclassified

The research titled “A Case Study on Approaches to Enhancing the Training Efficiency of Territorial Defense Students under the 13th Military Circle” aims to examine the current problems, influencing factors, and development approaches to improve the training efficiency of Territorial Defense Students at the 13th Military Circle Training Center. This unit plays a vital role in preparing military reserves for the Royal Thai Army, thereby supporting national security missions in alignment with Thailand’s 20-Year National Strategy (2018–2037), particularly in the domains of national security and human resource development.

This study employs a strategic research methodology based on the research framework of the Command and General Staff College. Data were collected from strategic documents, development plans, official orders, and training assessment reports from the Territorial Defense Command. Additionally, strategic analysis tools such as SWOT Analysis, the 4 M Framework, and McKinsey's 7s Model were used to assess the environment and both internal and external factors affecting training effectiveness.

The research findings reveal that the 13th Military Circle Training Center possesses several strengths, including a well-defined organizational structure, competent personnel, and standardized training systems. However, it also faces numerous challenges such as lack of motivation among instructors and supervising officers, limitations in training equipment and

resources, misunderstandings of the Territorial Defense Student role by educational institutions and parents, as well as attitudes among some students who participate primarily for the associated benefits rather than a genuine commitment.

The proposed development approaches include: updating the training curriculum to reflect modern threats and incorporating military technology and contemporary tactical operations; enhancing the capabilities of training personnel through continuous training and expert-led knowledge transfer; modernizing and maintaining training equipment, including simulation systems and drones for reconnaissance and field exercises; improving infrastructure and training grounds to better suit real-life scenarios, such as constructing tactical simulation fields and urban operation training areas; fostering integration and cooperation among military units, civilian agencies, and educational institutions to develop comprehensive and applicable training models; and establishing a clear and standardized evaluation and follow-up system to effectively measure training outcomes and refine future training processes.

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาวิจัยเรื่อง “กรณีศึกษาแนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการฝึกนักศึกษาวิชาทหารในสังกัดมณฑลทหารบกที่ 13” ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี อันเป็นผลมาจากการสนับสนุน คำแนะนำ และความร่วมมือจากหลายฝ่าย ข้าพเจ้าขอแสดงความซาบซึ้งและขอบพระคุณเป็นอย่างยิ่งต่อทุกท่านที่มีส่วนช่วยเหลือในการทำวิจัยครั้งนี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง พ.อ.ปริญญา ฉายะพงษ์ อาจารย์ที่ปรึกษา ซึ่งได้กรุณาให้คำแนะนำ ติดตามความก้าวหน้า และให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ตลอดระยะเวลาการทำวิจัย ด้วยความเอาใจใส่ และความปรารถนาดีของท่าน ข้าพเจ้าจึงสามารถพัฒนางานวิจัยนี้ให้มีความครบถ้วน และสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น และขอขอบพระคุณ อาจารย์ที่ปรึกษาในกลุ่มวิจัย พ.อ.ศุภชัย สุตาจันทร์ พ.อ.หญิง รัชนิภา วัฒนอมสิน พ.อ.หญิง ณภัค ภักตะภรณ์ และอาจารย์ภายนอกประจำกลุ่มวิจัย ดร.อิทธิกร ขำเดช ที่ได้ให้ข้อคิดเห็นเชิงวิชาการตลอดจนคำแนะนำที่สำคัญในการปรับปรุงงานวิจัยให้มีความถูกต้อง ครบถ้วน และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริง อีกทั้งต้องขอขอบพระคุณ พล.ต.นิติ อิงคสุวรรณ ผู้ทรงคุณวุฒิที่ปรึกษาที่ได้อำนวยความสะดวกให้งานวิจัยสำเร็จลุล่วง

ข้าพเจ้าขอขอบพระคุณ พล.ต.เกียรติชัย โอภาโส ผบ.วทบ. ที่ได้ให้การสนับสนุน และอำนวยความสะดวกในกระบวนการศึกษาวิจัย ทำให้ข้าพเจ้าสามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึง บุคลากร หน่วยงาน และผู้ให้ข้อมูลทุกท่าน ที่ได้ให้ความรู้ และแบ่งปันประสบการณ์ที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการศึกษาครั้งนี้ ขอขอบคุณเพื่อน นักศึกษาวิทยาลัยการทัพบกชุดที่ 70 และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่าน ที่ให้คำแนะนำ การสนับสนุนด้านข้อมูล และแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ทำให้ข้าพเจ้าได้รับมุมมองใหม่ ๆ อันเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนางานวิจัย

สุดท้ายนี้ ข้าพเจ้าขอขอบคุณ ครอบครัวและบุคคลอันเป็นที่รัก ที่เป็นกำลังใจสำคัญคอยสนับสนุน และให้ความเข้าใจตลอดระยะเวลาการทำวิจัย

อนึ่งงานวิจัยส่วนบุคคลฉบับนี้ เป็นเพียงข้อเสนอแนวทางเบื้องต้นในการพัฒนาประสิทธิภาพการฝึกนักศึกษาวิชาทหารในสังกัดมณฑลทหารบกที่ 13 และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าเอกสารวิจัยส่วนบุคคลฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ก่อให้เกิดผลดีต่อส่วนที่เกี่ยวข้อง และประเทศชาติในอนาคต สุดท้ายนี้ หากมีความผิดพลาดหรือข้อบกพร่องของงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยขอรับผิดชอบ และขออภัยอย่างสูง

สารบัญ

เนื้อหา	หน้า
บทที่ 1 บทนำ	
ที่มาและความสำคัญของปัญหา	1-2
วัตถุประสงค์การวิจัย	3
กรอบแนวคิดการวิจัย	4
วิธีการศึกษา	5
ประโยชน์ที่ได้รับ	5-6
บทที่ 2 บทแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
ยุทธศาสตร์ นโยบายและแผนที่เกี่ยวข้องกับกับงานวิจัย	7-9
ภารกิจ การจัดหน่วย และขีดความสามารถของศูนย์การฝึก นักศึกษาวิชาทหาร มณฑลทหารบกที่ 13	10-12
การฝึก/การประเมินผลการฝึกของนักศึกษาวิชาทหาร	13
กฎ/ระเบียบ คำสั่งการฝึกที่เกี่ยวข้อง	14
แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	14-15
สภาพปัญหาการฝึกที่ตรวจพบ	15-17
เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	17
บทที่ 3 บทวิเคราะห์	
สภาพปัญหาการฝึกนักศึกษาวิชาทหารในสังกัดหน่วย มณฑลทหารบกที่ 13 ในปัจจุบัน	18-19
ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการฝึกนักศึกษาวิชาทหารในสังกัดหน่วย มณฑลทหารบกที่ 13	19-23
แนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการฝึกนักศึกษาวิชาทหารในสังกัด หน่วยมณฑลทหารบกที่ 13	23-26

บทที่ 4 บทอภิปรายผล

เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการฝึกนักศึกษาวิชาทหารในสังกัด	26
หน่วยมณฑลทหารบกที่ 13 ในปัจจุบัน	
เพื่อศึกษา และวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการฝึก	26-28
นักศึกษาวิชาทหารในสังกัดหน่วยมณฑลทหารบกที่ 13	
เพื่อศึกษา และเสนอแนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการฝึก	28
นักศึกษาวิชาทหารในสังกัดหน่วยมณฑลทหารบกที่ 13	

บทที่ 5 บทสรุป

สรุปผลการวิจัยที่สำคัญโดยย่อ	29
ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย	30-31

บทที่ 1

บทนำ

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580)¹ เป็นยุทธศาสตร์ชาติ ฉบับแรกของประเทศไทยตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย นำไปสู่การปฏิบัติเพื่อให้ประเทศไทยบรรลุวิสัยทัศน์ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” โดยในยุทธศาสตร์ที่ 1 ด้านความมั่นคง เน้นการบริหารจัดการสถานะแวดล้อมของประเทศให้มีความมั่นคง ปลอดภัย เอกရာชอธิปไตย และมีความสงบเรียบร้อยในทุกระดับ และในยุทธศาสตร์ที่ 3 ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ เพื่อพัฒนาคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัย มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 สู่การเป็นคนไทยที่มีทักษะสูง โดยมีสัมมาชีฟตามความถนัดของตนเอง ถ่ายทอดหลักการและแนวคิดเป็นแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ.2561-2580)² ด้านความมั่นคงได้กำหนดเอาไว้ ซึ่งก็คือ “ประเทศชาติมั่นคง ประชาชนมีความสุข” ในเป้าหมายที่ 1 บ้านเมืองมีความมั่นคงในทุกมิติและทุกระดับ และในเป้าหมายที่ 2 กองทัพ หน่วยงานด้านความมั่นคง ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนมีความพร้อมในการป้องกัน และแก้ไขปัญหาคความมั่นคง และเป็นแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 พ.ศ.2566 – 2570³ ใน 1 หมายความว่าคือไทย มีภาครัฐที่ทันสมัย มีประสิทธิภาพ และตอบโจทย์ประชาชน เนื่องจากภาครัฐเป็นกลไกหนึ่งในการดูแลประชาชนให้กินดีอยู่ดี สามารถประกอบอาชีพได้ และขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศ

ตามแผนแม่บทการพัฒนากิจการกำลังสำรองของกระทรวงกลาโหม พ.ศ. 2566 – 2570⁴ ได้กำหนดว่ากำลังพลสำรอง ถือเป็นกำลังทางยุทธศาสตร์ที่มีความสำคัญในการรักษาความมั่นคง และอธิปไตยของชาติในยามประเทศเข้าสู่สภาวะสงคราม หรือเกิดภัยพิบัติทางธรรมชาติ อาทิ กำลังพลสำรองจะเข้ารับราชการทหารในการปฏิบัติหน้าที่ร่วมกับกำลังทหารประจำการในการป้องกันประเทศ ดังนั้นเป้าหมายที่สำคัญประการหนึ่งคือพัฒนากิจการกำลังพลสำรองให้มีความพร้อมรบ สามารถปฏิบัติตามแผนป้องกันประเทศเพื่อให้หน่วย และกำลังพลสำรองมีความพร้อมรบ สามารถประกันความต่อเนื่องในการรบในชั้นการขยายกำลังยามสงครามได้อย่างแท้จริง รวมถึงสนับสนุนกำลังพลสำรองเพื่อแก้ไขปัญหายุภัยพิบัติ ตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยการป้องกัน และบรรเทาสาธารณภัย

โดยกองทัพบก ได้จัดทำแผนรองรับได้แก่ แผนพัฒนาด้านกำลังพลของกองทัพบก พ.ศ. 2566 – 2570⁶ ได้กำหนดวิสัยทัศน์ “ กำลังพลมีขีดความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ ยึดมั่นคุณธรรม มีศักดิ์ศรี และคุณภาพชีวิตที่ดี มุ่งสู่เทคโนโลยีด้านกำลังพล ภายในปี 2570 ” เพื่อให้กำลังพลของกองทัพบกสามารถปฏิบัติหน้าที่รักษาความมั่นคงของประเทศ รักษาเกียรติภูมิและผลประโยชน์แห่งชาติ ตลอดจนรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน ดังที่ได้กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย โดยเป้าหมายปลายทางของการพัฒนานั้น จะให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ตามหลักการใช้กำลังกองทัพบก จากภารกิจและหน้าที่ของกองทัพบกที่ครอบคลุมการปฏิบัติการทางทหารด้วยการใช้กำลังทางบกเผชิญกับ ภัยคุกคามทุกรูปแบบ ทั้งการปฏิบัติการแบบดั้งเดิม (Traditional Military Operations) ได้แก่ การป้องกันชายแดน การปฏิบัติการในสงคราม จำกัดและสงครามทั่วไป และการปฏิบัติการทางทหารนอกเหนือจากสงคราม (Military Operations Other Than War, MOOTW) ในรูปแบบการใช้กำลังเพื่อป้องปราม ป้องกัน และแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้น (Hard Power) และการจัดกำลัง และยุทธโศปกรณ์/เครื่องมือ เพื่อส่งเสริม ช่วยเหลือ และสนับสนุน การแก้ไขปัญหของชาติ (Soft Power)

ศูนย์การฝึกนักศึกษาวิชาทหาร มณฑลทหารบกที่ 13 ได้รับมอบนโยบาย และข้อสั่งการจากผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้น ตามพันธกิจของกองทัพบก ด้านเตรียมกำลัง ได้แก่ ให้การฝึกอบรมด้านวิชาทหารตามหลักสูตรตามที่กองทัพบก⁷ โดยหน่วยบัญชาการรักษาดินแดนกำหนด มุ่งเน้นการพัฒนา ความรู้ ทักษะ และคุณธรรม จริยธรรมของ นักศึกษาวิชาทหาร ผลิตนักศึกษาวิชาทหารให้มีศักยภาพในการเป็นกำลังพลสำรองที่สามารถสนับสนุนกองทัพได้ในยามฉุกเฉิน ตลอดจนสร้างเยาวชนที่มีระเบียบวินัย ความรับผิดชอบ และจิตสำนึกในการปกป้องประเทศชาติทั้งนี้จะเห็นได้ว่านักศึกษาวิชาทหาร (นศท.) มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาศักยภาพความเป็นผู้นำ และการเสริมสร้างระเบียบวินัยของคนในสังคมไทย

อย่างไรก็ตาม กระบวนการฝึกศึกษาที่ผ่านมาของศูนย์การฝึกนักศึกษาวิชาทหาร มณฑลทหารบกที่ 13 ได้รับการประเมินผลการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของหน่วยตาม “ โครงการศูนย์ฝึกแข่งขัน สถานศึกษาร่วมใจ มุ่งไปสู่มาตรฐานเดียวกัน ” ตามที่กองทัพบก โดยหน่วยบัญชาการรักษาดินแดนได้จัดคณะกรรมการเข้ามาทำการประเมินผลและตรวจสอบการฝึก (ผลการประเมิน : ไม่เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนดไว้)

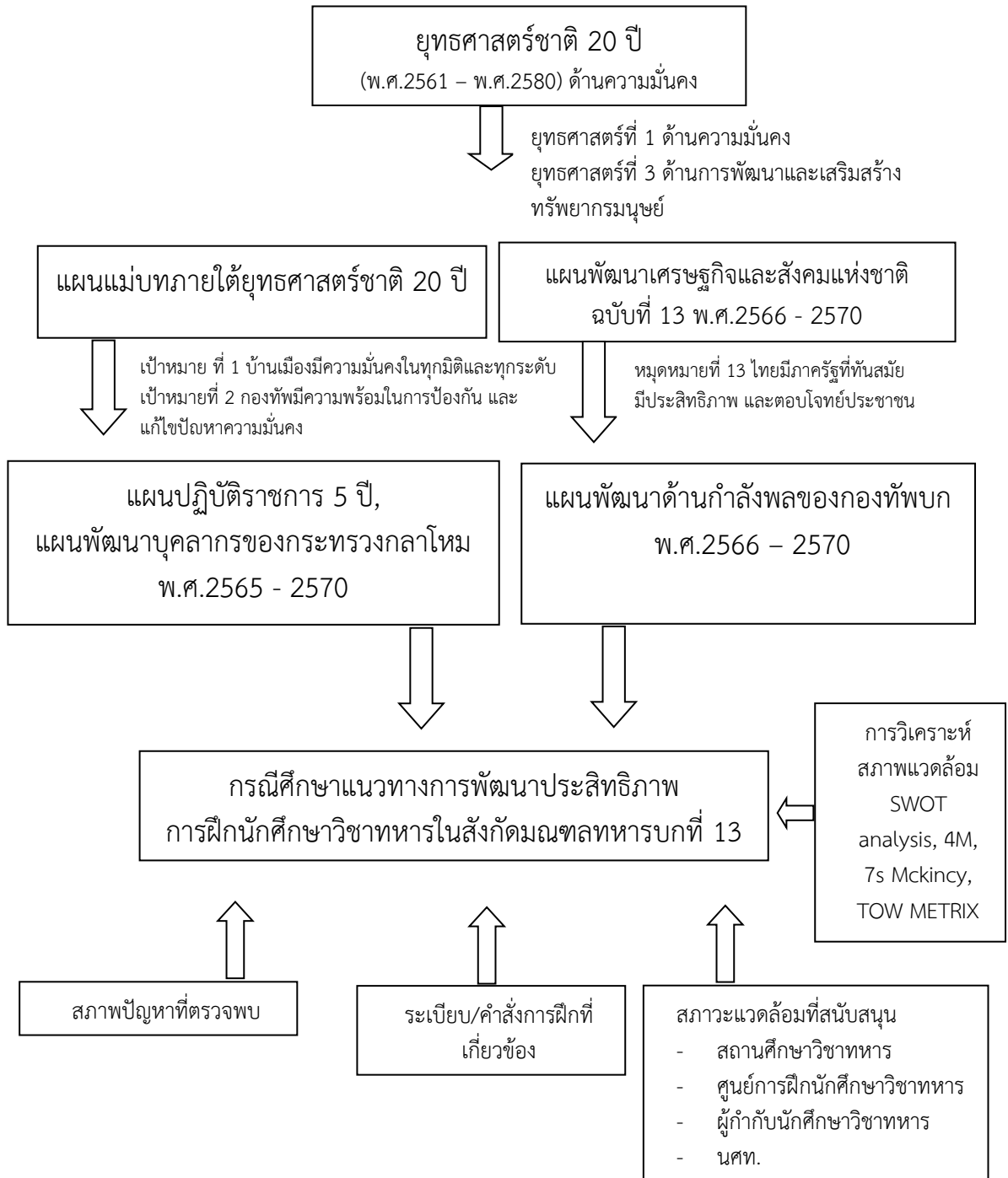
จากสภาพดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาแนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการฝึกศึกษาของนักศึกษาวิชาทหารในสังกัด ให้เกิดประสิทธิภาพภายใต้สภาวะการณ์ในปัจจุบัน ตลอดจนเป็นที่ยอมรับ ศรัทธา เชื่อมั่นต่อกองทัพบก รวมถึงประชาชน และสังคมภายนอก โดยการพัฒนาประสิทธิภาพการฝึกศึกษาของนักศึกษา

วิชาทหารจะเป็นการเอื้อต่อการบริหาร และพัฒนาประเทศตามยุทธศาสตร์ชาติ และนโยบายที่กำหนด ซึ่งเป็นการจัดเตรียมกำลังให้กับกองทัพไทย โดยมีเป้าหมายการพัฒนาขีดความสามารถเชิงยุทธศาสตร์เพื่อการป้องกันประเทศในอนาคต สามารถนำกำลังพลสำรองในบัญชีบรรจุกำลังของหน่วยเข้าร่วมการฝึก หรือปฏิบัติการกับกองทัพได้ทั้งในภาวะปกติ วิกฤติ และสงคราม

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการฝึกนักศึกษาวิชาทหารในสังกัดหน่วยมณฑลทหารบกที่ 13 ในปัจจุบัน
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการฝึกนักศึกษาวิชาทหารในสังกัดหน่วยมณฑลทหารบกที่ 13
3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการฝึกนักศึกษาวิชาทหารในสังกัดหน่วยมณฑลทหารบกที่ 13

กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีการศึกษา

1. รูปแบบการวิจัยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงยุทธศาสตร์ตามที่วิทยาลัยการทัพบกกำหนด โดยเป็นการวิจัยเชิงเอกสาร การทบทวนแนวคิดทฤษฎี และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง
2. ขอบเขตการวิจัย ขอบเขตด้านเนื้อหามุ่งศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการฝึกศึกษาของ นักศึกษาวิชาทหารในสังกัดมณฑลทหารบกที่ 13 ครอบคลุมในประเด็นของหลักสูตรการฝึก หลักฐานการฝึก การจัดการฝึก และการประเมินผลการฝึก และรายละเอียดในการรับสมัคร นักเรียนเข้ามาเป็นนักศึกษาวิชาทหารชั้นปีที่ 1 โดยมีกรอบระยะเวลาในการวิจัยในห้วงปี การศึกษา 2565
3. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ.2561 – 2580), แผนแม่บท ภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี, แผนพัฒนาบุคลากรของกระทรวงกลาโหม, แผนพัฒนา ด้าน กำลังพลของกองทัพบก, สมุดปกขาวกองทัพบก, บทความทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลใน การวิจัย และใช้การทบทวนนโยบาย/สั่งการ แผน/คำสั่งที่เกี่ยวข้องนำมาวิเคราะห์เพื่อหาข้อสรุป
4. การวิเคราะห์ข้อมูล กำหนดให้ใช้กรอบการคิดเชิงยุทธศาสตร์เก็บรวบรวมข้อมูล และสังเคราะห์ข้อมูลด้วยการใช้การวิเคราะห์ SWOT analysis ร่วมกับการวิเคราะห์ปัจจัย ภายใน 4M และ 7s Mckinsey เพื่อนำแนวทางดังกล่าวไปใช้ประโยชน์ต่อไป
5. ขั้นตอนการดำเนินงาน

กิจกรรม	ธ.ค.67	ม.ค.68	ก.พ. 68	มี.ค.68	เม.ย. 68	พ.ค. 68
เสนอโครงร่างวิจัย	←→					
เก็บรวบรวมข้อมูล		←→				
วิเคราะห์ข้อมูล			←→			
สรุปผลการวิจัยและอภิปราย				←→		
เขียนรายงานและนำเสนอ					←→	

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทราบสภาพปัญหาการฝึกนักศึกษาวิชาทหารในสังกัดหน่วยมณฑลทหารบก ที่ 13 ในปัจจุบัน
2. ได้แนวทางในการพัฒนาประสิทธิภาพการฝึกศึกษาของนักศึกษาวิชาทหาร ในสังกัดหน่วย มณฑลทหารบกที่ 13

3. หน่วยฝึก/ศูนย์การฝึกนักศึกษาวิชาทหารอื่นๆ สามารถนำแนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการฝึกนักศึกษาวิชาทหารวิชาไปประยุกต์ใช้ต่อไปได้

บทที่ 2

บทแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง “แนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการฝึกศึกษาของนักศึกษาวิชาทหาร ในสังกัดหน่วยมณฑลทหารบกที่ 13” ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาบทวนแนวคิดและทฤษฎี ตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยมุ่งเน้นการทำวิจัยในปีการศึกษา 2565 ในขณะที่ผู้วิจัยปฏิบัติงานอยู่ที่ศูนย์การฝึกมณฑลทหารบกที่ 13 เพื่อที่จะมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลให้สอดคล้องกับเนื้อหาตามหัวข้อของงานวิจัย โดยมีประเด็นที่สำคัญ ดังนี้

1. ยุทธศาสตร์ นโยบายและแผนที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย
2. ภารกิจ การจัดหน่วย และขีดความสามารถของศูนย์การฝึกนักศึกษาวิชาทหาร มณฑลทหารบกที่ 13
3. การฝึก/การประเมินผลการฝึกของนักศึกษาวิชาทหาร
4. กฎ/ระเบียบ คำสั่งการฝึกที่เกี่ยวข้อง
5. แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง
6. สภาพปัญหาการฝึกที่ตรวจพบ
7. เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. ยุทธศาสตร์ นโยบายและแผนที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย

1.1 ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580)¹ มีวิสัยทัศน์ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” หรือเป็นคตินิพจน์ประจำชาติว่า “มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” ประกอบด้วย 6 ยุทธศาสตร์ ได้แก่ ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ โดยที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยคือในด้านที่ 1 ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง และ ด้านที่ 3 ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์

ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง มีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญ คือ ประเทศชาติมั่นคง ประชาชนมีความสุข เน้นการบริหารจัดการสถานะแวดล้อมของประเทศให้มีความมั่นคง ปลอดภัย เอกराชอธิปไตย และมีความสงบเรียบร้อยในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับชาติ สังคม ชุมชน มุ่งเน้นการพัฒนาคน เครื่องมือ เทคโนโลยี และระบบฐานข้อมูลขนาดใหญ่ให้มีความพร้อมสามารถรับมือกับภัยคุกคามและภัยพิบัติได้

ทุกรูปแบบ และทุกระดับความรุนแรง ควบคู่ไปกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาด้านความมั่นคงที่มีอยู่ในปัจจุบัน และที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต ใช้กลไกการแก้ไขปัญหาแบบบูรณาการทั้งกับส่วนราชการ ภาคเอกชน ประชาสังคม และองค์กรที่ไม่ใช่รัฐ รวมถึงประเทศเพื่อนบ้านและมิตรประเทศทั่วโลกบนพื้นฐานของหลักธรรมาภิบาล เพื่อเอื้ออำนวยประโยชน์ต่อการดำเนินการของยุทธศาสตร์ชาติด้านอื่น ๆ ให้สามารถขับเคลื่อนไปได้ตามทิศทางและเป้าหมายที่กำหนด

ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ มีเป้าหมายการพัฒนา ที่สำคัญเพื่อพัฒนาคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี เก่ง และมีคุณภาพ โดยคนไทยมีความพร้อมทั้ง กาย ใจ สติปัญญา มีพัฒนาการที่ครอบคลุมและมีสุขภาวะที่ดีในทุกช่วงวัยมีจิตสาธารณะรับผิดชอบต่อสังคม และผู้อื่น มัธยัสถ์ อดออม โอบอ้อมอารี มีวินัย รักชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ และเป็นพลเมืองดีของชาติมีหลักคิดที่ถูกต้อง มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 มีทักษะสื่อสารภาษาอังกฤษและภาษาที่สามและอนุรักษ์ภาษาท้องถิ่น มีนิสัย รักการเรียนรู้และการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตสู่การเป็นคนไทยที่มีทักษะสูง เป็นนวัตกรรม นวัตกรรม นักคิด ผู้ประกอบการ เกษตรกรยุคใหม่และอื่นๆ โดยมีสัมมาชีพตามความถนัดของตนเอง

1.2 แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ.2566 - 2580)² (ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม) ประเด็น (11) การพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต เป็นกลไกส่งเสริมให้ครอบครัวไทยมีความเข้มแข็งมีจิตสำนึก ความเป็นไทยเด็กเกิดอย่างมีคุณภาพ มีการเจริญเติบโตและพัฒนาการสมวัย สามารถเข้าถึงบริการด้านสุขภาพ และสวัสดิการทางสังคม รวมทั้งเด็กตั้งแต่ช่วงวัยเรียน/วัยรุ่น มีทักษะที่สอดคล้องกับทักษะในศตวรรษที่ 21 สามารถเติบโตเป็นแรงงานที่มีศักยภาพ สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานเพิ่มขึ้น ตลอดจนมีกลไก ดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ พร้อมทั้งจัดสภาพแวดล้อมให้เป็นมิตรกับผู้สูงอายุ เพื่อมุ่งเน้นให้ประชากรไทยสามารถเกิด และเติบโตอย่างสมวัย มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีศักยภาพร่วมยกระดับการพัฒนาประเทศให้เติบโตได้อย่างยั่งยืน

1.3 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13³ (พ.ศ.2566 - 2580) หมายความว่า 13 คือไทยมีภาครัฐที่ทันสมัย มีประสิทธิภาพ และตอบโจทย์ประชาชนกับยุทธศาสตร์ชาติ คือ ภาครัฐจำเป็นต้องเร่งพัฒนาและปรับตัวเพื่อลดช่องว่างของการปฏิบัติงานให้มีศักยภาพที่เหมาะสม ในฐานะที่เป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศบนหลักการบริหารงานภาครัฐแนวใหม่ คือการปรับเปลี่ยนการบริหารจัดการภาครัฐ โดยนำหลักการเพิ่มประสิทธิภาพของระบบราชการและการแสวงหา ประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการที่มุ่งการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาประเทศ โดยมีประเด็นที่ต้องดำเนินการ เพื่อรับมือกับแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงและเสริมสร้างความสามารถของภาครัฐ

1.4 แผนระดับ 3 และแผนรองรับแผนระดับ 3 ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยที่รองรับแผนระดับ 1 ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) และแผนระดับ 2 แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ.2566 - 2580) (ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม) ประเด็น (11) การพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต, แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ.2566 - 2580) หมายเหตุที่ 13 ไทยมีภาครัฐที่ทันสมัย มีประสิทธิภาพ และตอบโจทย์ประชาชน มีดังนี้

1.4.1 แผนปฏิบัติราชการ 5 ปี ของกระทรวงกลาโหม พ.ศ.2566 – 2570⁴ ได้กำหนดวัตถุประสงค์ในการป้องกันประเทศไว้ดังนี้ 1) เพื่อปกป้อง เทิดทูน และพิทักษ์รักษาสถาบันพระมหากษัตริย์ และการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข 2) เพื่อป้องกันและรักษาเอกราชอธิปไตยและบูรณภาพแห่งดินแดนของชาติ จากการรุกรานด้วยกำลังและการใช้อาวุธ 3) เพื่อคุ้มครองและพิทักษ์รักษาผลประโยชน์แห่งชาติ 4) เพื่อพัฒนาประเทศและช่วยเหลือประชาชน และสนับสนุนการแก้ปัญหาสำคัญของชาติ 5) เพื่อเสริมความมั่นคงและรักษาความสงบเรียบร้อยบริเวณพื้นที่ชายแดน และพื้นที่ภายในประเทศ 6) เพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือด้านความมั่นคงและการทหารกับประเทศเพื่อนบ้านประเทศสมาชิกอาเซียน ประเทศมหาอำนาจ ประเทศคู่เจรจาภายใต้กรอบการประชุมรัฐมนตรีกลาโหมอาเซียนกับรัฐมนตรีกลาโหมประเทศคู่เจรจา มิตรประเทศอื่น และองค์การระหว่างประเทศ 7) เพื่อสนับสนุนภารกิจการรักษาสันติภาพภายใต้กรอบของสหประชาชาติ โดยได้กำหนดแนวความคิดทางยุทธศาสตร์เพื่อรองรับการดำเนินการ ดังนี้ 1) การสร้างความร่วมมือด้านความมั่นคง (Security Cooperation) 2) การผนึกกำลังป้องกันประเทศ (United Defence) และ 3) การป้องกันเชิงรุก (Active Defence)

1.4.2 แผนพัฒนาบุคลากรของกระทรวงกลาโหม พ.ศ.2565 – 2570⁵ มีวัตถุประสงค์ใช้เป็นกรอบแนวทางในการพัฒนาบุคลากรในภาพรวมของกระทรวงกลาโหมให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันและเป็นไป ตามวิสัยทัศน์ในการพัฒนาบุคลากรของกระทรวงกลาโหมที่ต้องการให้ “บุคลากรของกระทรวงกลาโหม มีสมรรถนะในการปฏิบัติภารกิจอย่างมืออาชีพบนพื้นฐาน คุณธรรม จริยธรรม มีส่วนร่วมในการต่อต้านการทุจริต มีความสุขในการดำรงชีวิต พร้อมก้าวทันการเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัล และ ศตวรรษที่ 21” เพื่อพัฒนาบุคลากรของกระทรวงกลาโหมให้สามารถปฏิบัติงานได้ตามหน้าที่ความรับผิดชอบ ที่รัฐบาลมอบหมายและเป็นการสำคัญในการป้องกันและพัฒนาประเทศต่อไป

1.4.3 แผนพัฒนาด้านกำลังพลของกองทัพบก พ.ศ.2566 – 2570⁶ เป็นกรอบแนวทางของหน่วยขึ้นตรงของกองทัพบก ในการวางแผนพัฒนาด้านกำลังพลและระบบงานด้านกำลังพลของหน่วย โดยความมุ่งหมาย ของกองทัพบกที่ต้องการให้กำลังพลเป็นผู้ที่มี

ความรู้ ความสามารถ มีความเชี่ยวชาญในงานของตน สามารถปรับตัวได้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในปัจจุบันและอนาคต มีความมุ่งมั่นในการพัฒนา ศักยภาพของตนเองอย่างต่อเนื่อง และสามารถปฏิบัติภารกิจที่ได้รับมอบหมายให้บรรลุผล สำเร็จตาม ความมุ่งหมายของกองทัพได้ ในด้านร่างกายและจิตใจ กองทัพต้องการให้ กำลังพลมีสุขภาพร่างกายที่ สมบูรณ์แข็งแรง และเป็นผู้ที่มีจิตใจยึดมั่นในคุณธรรม จริยธรรม มีอุดมการณ์ทางทหาร จงรักภักดีต่อ สถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ทั้งนี้ กองทัพยังให้ความสำคัญในเรื่องของสิทธิ สวัสดิการ เพื่อดูแลกำลังพลและครอบครัว ด้วย ในขณะเดียวกัน กองทัพก็มุ่งหมายให้เกิดการพัฒนาระบบงานกำลังพลในด้าน ต่าง ๆ เพื่อรองรับการปฏิบัติภารกิจในด้านความมั่นคง ให้เกิดผลสัมฤทธิ์ตามแนวทาง ยุทธศาสตร์ชาติที่กำหนดไว้

สรุปการฝึกนักศึกษาวิชาทหารนั้น มีความมุ่งหมายที่จะผลิตกำลังพลสำรอง ของกองทัพรวมทั้งสร้างนักศึกษาวิชาทหารให้เป็นพลเมืองที่ดี มีความสำนึกที่จะอุทิศตน เพื่อประโยชน์ และความมั่นคงแห่งชาติ โดยมีหน่วยบัญชาการรักษาดินแดนเป็นหน่วย วางแผนกำหนดการฝึกนักศึกษาวิชาทหารให้เป็นไปตามนโยบายของกองทัพบก กระทรวงกลาโหม มีศูนย์การนักศึกษาวิชาทหาร หน่วยฝึก/ศูนย์การฝึกนักศึกษาวิชาทหาร มณฑลทหารบกเป็นหน่วย รับผิดชอบการฝึก

2. ภารกิจ การจัดหน่วย และขีดความสามารถของศูนย์การฝึกนักศึกษา วิชาทหาร มณฑลทหารบกที่ 13

ประวัติความเป็นมาของ ศูนย์การฝึกนักศึกษาวิชาทหาร นับตั้งแต่สงครามโลก ครั้งที่ 2 ได้ยุติลง ทุกประเทศทั่วโลกต่างก็ประจักษ์ว่า ภัยอันเกิดจากสงครามนั้นไม่ได้อยู่ ในวงจำกัด ไม่ใช่การกระทำระหว่างทหารต่อทหารเท่านั้น ประชาชนทุกชาติ ทุกเพศ ทุกวัย ต่างได้รับภัยจากสงครามทั้งสิ้นหลีกเลี่ยงไม่ได้ การป้องกันประเทศแต่เดิมนั้น ถือว่า เป็นหน้าที่ของทหารโดยตรง ประชาชนไม่มีหน้าที่แต่เหตุการณ์และสิ่งแวดล้อมตลอดจน วิธีทำสงครามรวมทั้งมีการวิวัฒนาการทางเทคโนโลยีทุกประเทศทั่วโลก ทำให้เกิดมีอาวุธที่ ทันสมัยมากมาย ที่จะทำลายล้างมวลมนุษยชาติได้รวดเร็ว และทุกเมื่อ ฉะนั้น การทำ หน้าที่ป้องกันประเทศชาติ จึงเป็นหน้าที่ของทุกคนในชาติ เราจะต้องเตรียมการไว้ให้พร้อม ตั้งแต่ยามปกติ ดังบทพระราชนิพนธ์ของล้นเกล้าล้นกระหม่อมรัชกาลที่ 6 ที่ว่า “แม้หวัง ตั้งสงบเตรียมรบไว้พร้อมสรรพ” เพื่อเป็นการเตรียมการในเรื่องนี้ หรือเตรียมให้ พร้อมสรรพ ทางราชการจึงจัดให้มีการฝึกวิชาทหารให้แก่บุคคลพลเรือนโดยทำการฝึก นักศึกษาวิชาทหาร และสมาชิกอาสารักษาดินแดน เป็นกำลังสำรองไว้ป้องกันประเทศชาติ เมื่อคราวจำเป็น ทางราชการจึงได้จัดตั้งกรมการรักษาดินแดน เมื่อวันที่ 4 กุมภาพันธ์

พ.ศ. 2491 ขึ้นตรงต่อกระทรวงกลาโหม ต่อมาได้เปลี่ยนแปลงเป็นกองทัพบก เมื่อวันที่ 19 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2491 ในปีเดียวกันนั่นเอง

การฝึกวิชาทหารในระยะแรก กรมการรักษาดินแดนดำเนินการฝึกเป็นส่วนรวม กระทำการฝึกในพื้นที่กรุงเทพ ฯ และจังหวัดใกล้เคียง แต่ต่อมาสถานศึกษาหลายแห่ง ขอให้เปิดวิชาทหาร เพิ่มมากขึ้นในเขตรับผิดชอบจังหวัดทหารบก และมณฑลทหารบก โดยเฉพาะสถานศึกษาใหญ่ กรมการรักษาดินแดนจัดชุดครูฝึก ประสานงานกับจังหวัดทหารบกในพื้นที่นั้น ต่อมากองทัพบก ได้พิจารณาเห็นว่าปัญหาหลายประการ อาทิ เช่น ขาดแคลนครูฝึก ยานพาหนะ อาวุธยุทโธปกรณ์ ที่จะนำมาฝึกกระทำได้อย่างจำกัดจึงได้ จัดเป็นแผนการ

สำหรับแผนการฝึกกำลังสำรอง จังหวัดทหารบกชลบุรี ได้มีขึ้นเมื่อวันที่ 1 มีนาคม พ.ศ. 2514 เปิดเป็นอัตราเฉพาะกิจ ผู้บังคับบัญชาสูงสุดมีอัตรา เป็น พันตรี ต่อมา พ.ศ. 2518 กองทัพบกได้ปรับกำลังพล แผนการฝึกจังหวัดทหารบกชลบุรี ขยายอัตรา หน.แผนการฝึก เป็น พันโท เนื่องจากต้องรับผิดชอบกำลังนักศึกษาวิชาทหารมากขึ้น

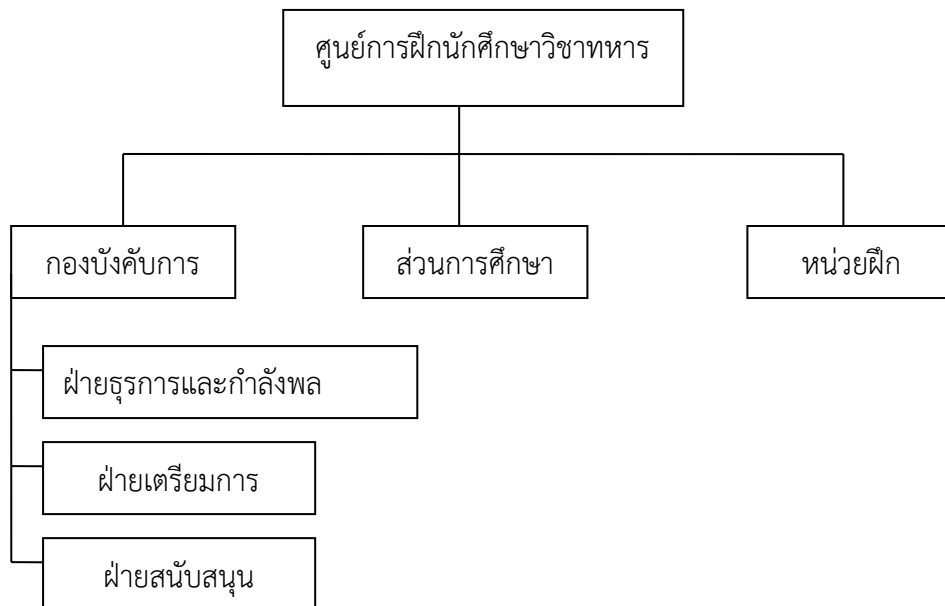
ครั้งเมื่อวันที่ 12 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2527 กองทัพบกได้มีคำสั่งแผนการฝึกใหม่โดยให้ขึ้นตรงต่อจังหวัดทหารบก หรือมณฑลทหารบก ทั้งนี้เพื่อความสะดวกในการกำกับดูแล ควบคุมบังคับบัญชาอำนวยการฝึกต่อเนื่อง และได้ผลโดยเพิ่มกำลังพลในการฝึกสอน โดยเพิ่มอัตรารองหัวหน้าแผนการฝึกเพิ่มอัตราอาจารย์ประจำวิชา เพื่อให้เหมาะสมกับการสอน

อัตรานี้แผนการฝึกได้ใช้จนถึงเดือน ตุลาคม พ.ศ. 2533 จึงได้แปรสภาพเป็น ศูนย์การฝึกนักศึกษาวิชาทหาร ตามอัตรากิจการจัดยุทธโธปกรณ์ หมายเลข 51 – 203 ของกองทัพบก ลงวันที่ 5 ธันวาคม พ.ศ. 2531 หลังจากนั้นวันที่ 14 สิงหาคม พ.ศ. 2533 กองทัพบกได้กำหนดให้ จังหวัดทหารบกชลบุรี แปรสภาพเป็น มณฑลทหารบกที่ 13 โดยอัตรากิจการติดตามคำสั่งกองทัพบก เฉพาะที่ 129/33 ลงวันที่ 14 ส.ค.2533 ให้ยกเลิก แผนการฝึก ซึ่งขึ้นตรงกับจังหวัดทหารบกชลบุรี แปรสภาพเป็น ศูนย์การฝึกนักศึกษาวิชาทหาร ขึ้นตรงกับมณฑลทหารบกที่ 13

ศูนย์การฝึกนักศึกษาวิชาทหาร มณฑลทหารบกที่ 13 มีหน้าที่รับผิดชอบในการ ฝึกนักศึกษาวิชาทหาร โดยแบ่งเป็น หน่วยฝึก,ส่วนการศึกษา,ฝ่ายธุรการและกำลังพล, ฝ่ายเตรียมการ และฝ่ายสนับสนุน ศูนย์การฝึกนักศึกษาวิชาทหาร มณฑลทหารบกที่ 13 ปัจจุบัน ผู้บังคับศูนย์การฝึกนักศึกษาวิชาทหาร มีอัตราพันเอก เป็นผู้บังคับบัญชาสูงสุด

2.1 การกิจ อำนวยการประสานงาน และดำเนินการฝึกศึกษา นักศึกษา วิชาทหาร ในเขตพื้นที่จังหวัดทหารบกที่มณฑลทหารบกนั้นตั้งอยู่ กำกับดูแล และให้การ สนับสนุน การฝึกศึกษานักศึกษาวิชาทหาร ของจังหวัดทหารบกที่เป็นหน่วยขึ้นตรงของ มณฑลทหารบก ตลอดจนการฝึกศึกษาหลักสูตรอื่นๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

2.2 การจัดหน่วย

2.3 ขีดความสามารถ

2.3.1 อำนาจการ ประสานงาน และดำเนินการฝึกศึกษา นักศึกษาวิชาทหาร ได้ถึงชั้นปีที่ 5 ตลอดจนดำเนินการฝึกหลักสูตรอื่นๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

2.3.2 พื้นที่และสถานศึกษาที่รับผิดชอบ

- จังหวัดลพบุรี	48	สถานศึกษา
- จังหวัดสิงห์บุรี	16	สถานศึกษา
- จังหวัดอ่างทอง	21	สถานศึกษา
- จังหวัดชัยนาท	17	สถานศึกษา
รวมทั้งหมด	102	สถานศึกษา

2.3.3 จำนวนนักศึกษาวิชาทหารในปีการศึกษา 2565 จำนวน 7,167 นาย แบ่งเป็น

- นักศึกษาวิชาทหารชั้นปีที่ 1 จำนวน 2,751 นาย แบ่งเป็นนักศึกษาวิชาทหารชาย จำนวน 2,319 นาย นักศึกษาวิชาทหารหญิง 432 นาย
- นักศึกษาวิชาทหารชั้นปีที่ 2 จำนวน 2,061 นาย แบ่งเป็นนักศึกษาวิชาทหารชาย จำนวน 1,762 นาย นักศึกษาวิชาทหารหญิง 299 นาย
- นักศึกษาวิชาทหารชั้นปีที่ 3 จำนวน 2,163 นาย แบ่งเป็นนักศึกษาวิชาทหารชาย จำนวน 1,762 นาย นักศึกษาวิชาทหารหญิง 299 นาย
- นักศึกษาวิชาทหารชั้นปีที่ 4 จำนวน 108 นาย แบ่งเป็นนักศึกษาวิชาทหารชาย จำนวน 40 นาย นักศึกษาวิชาทหารหญิง 68 นาย

- นักศึกษาวิชาทหารชั้นปีที่ 5 จำนวน 84 นาย แบ่งเป็นนักศึกษาวิชาทหารชาย จำนวน 33 นาย นักศึกษาวิชาทหารหญิง 51 นาย

- โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 33 ลพบุรี และโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 46 ชัยนาท จำนวน 130 นาย

ความสำคัญ ศูนย์การฝึกนักศึกษาวิชาทหาร มณฑลทหารบกที่ 13 ทำหน้าที่เป็นกลไกสำคัญในการสร้างกำลังพลสำรองของชาติ โดยเน้นการฝึกที่สร้างเสริมศักยภาพด้านวิชาการ ทักษะการปฏิบัติ และจิตสำนึกความรับผิดชอบต่อสังคม เพื่อเตรียมความพร้อมของนักศึกษาวิชาทหารในการปฏิบัติหน้าที่ในอนาคต

3. การฝึก/การประเมินผลการฝึกของนักศึกษาวิชาทหาร

การฝึกนักศึกษาวิชาทหาร ประจำปีการศึกษา 2565 เพื่อให้การฝึกนักศึกษาวิชาทหาร เป็นไปด้วยความเรียบร้อย มีประสิทธิภาพ และเป็นไปตามคำสั่งกองทัพบกที่ 151/2565 ลง 2 มิ.ย. 65 เป็นมูลฐานสำหรับการพัฒนาการฝึก นักศึกษาวิชาทหารไปสู่เป้าหมายตามนโยบายการศึกษา และนโยบายการพัฒนาระบบกำลังสำรองของกองทัพบก

3.1 หลักสูตรการฝึก

ใช้ระเบียบและหลักสูตรการฝึกวิชาทหารสำหรับนักศึกษาวิชาทหารชั้นปีที่ 1 - 5 (ชาย/หญิง) พ.ศ.2562 ระเบียบหลักสูตรการฝึกวิชาทหารสำหรับนักศึกษาวิชาทหารชั้นปีที่ 1 - 3 (ชาย/หญิง) พ.ศ.2558 เป็นแนวทางในการดำเนินการฝึกสอนโดยให้ ศูนย์การฝึกนักศึกษาวิชาทหารมณฑลทหารบกที่ 13 กำหนดการฝึกเพิ่มเติมให้สอดคล้องกับสถานการณ์ และภูมิประเทศได้ตามความเหมาะสม

3.2 การฝึกสอนนักศึกษาวิชาทหารภาคปกติ

การฝึกนักศึกษาวิชาทหารชั้นปีที่ 1 - 3 ทำการฝึก ณ ศูนย์การฝึกนักศึกษาวิชาทหารมณฑลทหารบกที่ 13 โดยแบ่ง นักศึกษาวิชาทหารออกเป็น 4 กลุ่ม หมุนเวียนเข้ารับการฝึก สัปดาห์ละ 1 ครั้ง ๆ ละ 4 ชั่วโมง ในวันจันทร์,วันพุธ,วันพฤหัสบดี และวันศุกร์ ห้วงระยะเวลา ตั้งแต่ ก.ค.65 - ธ.ค.65 จนจบหลักสูตรการฝึก

3.3 การประเมินผลการฝึกศึกษานักศึกษาวิชาทหาร

กองทัพบกโดยหน่วยบัญชาการรักษาดินแดน ได้นำโครงการ ศูนย์ฝึกนักศึกษาวิชาทหารแข่งขัน สถานศึกษาร่วมใจ มุ่งไปสู่มาตรฐานเดียวกัน มาดำเนินการประเมินผลอย่างจริงจัง เพื่อให้ นักศึกษาวิชาทหารได้ฝึกปกครองตามสายการบังคับบัญชา ทั้งนี้ จะต้องดำเนินการพัฒนาจัดหาเครื่องช่วยฝึก ให้มีความปลอดภัย มีความทันสมัย และเพียงพอกับจำนวนนักศึกษาวิชาทหารที่เข้ารับการฝึก รวมทั้งดำเนินการพัฒนาปรับปรุงสนามฝึก และแหล่งเรียนรู้ภายในหน่วยให้มีความพร้อมสูงสุด

4. กฎ/ระเบียบ คำสั่งการฝึกที่เกี่ยวข้อง

4.1 คำสั่ง ทบ. ที่ 151/2565 เรื่องการฝึกนักศึกษาวิชาทหาร ประจำปีการศึกษา 2565 ลง 2 มิ.ย.65

4.2 ระเบียบและหลักสูตรการฝึกวิชาทหารสำหรับ นศท.ชั้นปีที่ 1 - 5 (ชาย,หญิง) พ.ศ.2549

4.3 แดงหลักสูตรการฝึกวิชาทหารสำหรับ นศท.ชั้นปีที่ 1 - 3 (ชาย,หญิง) พ.ศ.2558 (ใช้เพื่อพลาง)

5. แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

5.1 แนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิภาพการฝึกอบรม (Training Effectiveness Concept) แนวคิดนี้กล่าวถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของการฝึกอบรม ซึ่งรวมถึงองค์ประกอบหลัก เช่น

- ปัจจัยด้านผู้ฝึก (Trainer Factors) เช่น ความรู้ ทักษะ และวิธีการสอนของครูฝึก

- ปัจจัยด้านผู้รับการฝึก (Trainee Factors) เช่น แรงจูงใจในการเรียนรู้ และความสามารถในการนำความรู้ไปใช้

- ปัจจัยด้านหลักสูตรและเทคนิคการฝึก (Curriculum & Training Methods) เช่น ความเหมาะสมของหลักสูตร การใช้เทคนิคการสอนที่ทันสมัย และการฝึกแบบปฏิบัติจริง

- ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมและอุปกรณ์ (Training Environment & Resources) เช่น สถานที่ฝึก อุปกรณ์ที่ใช้ และการสนับสนุนจากหน่วยงาน

แนวคิดนี้สามารถนำไปใช้วิเคราะห์ปัจจัยที่ควรพัฒนาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการฝึกนักศึกษาวิชาทหาร

5.2 แนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางทหาร (Military Leadership Concept) ภาวะผู้นำเป็นองค์ประกอบสำคัญของการฝึกทหาร โดยแนวคิดนี้เน้นถึงบทบาทของผู้นำทางทหารในการสร้างขีดความสามารถและวินัยของกำลังพล ประกอบด้วยองค์ประกอบหลัก เช่น

- ภาวะผู้นำแบบสั่งการ (Directive Leadership) ซึ่งเน้นความชัดเจนของคำสั่ง และระเบียบวินัย

- ภาวะผู้นำแบบสนับสนุน (Supportive Leadership) ซึ่งให้ความสำคัญกับการสร้างขวัญกำลังใจ

- ภาวะผู้นำแบบมุ่งเน้นผลลัพธ์ (Achievement-Oriented Leadership) ที่กระตุ้นให้ผู้ใต้บังคับบัญชาพัฒนาตนเองและบรรลุเป้าหมายสูงสุด

การนำแนวคิดนี้มาใช้จะช่วยให้การฝึกนักศึกษาวิชาทหารมีความเข้มแข็งทั้งในด้านวินัย ความสามารถในการปฏิบัติภารกิจ และการพัฒนาความเป็นผู้นำของนักศึกษา

5.3 ทฤษฎีการเรียนรู้ของบันดูรา (Bandura's Social Learning Theory)

ทฤษฎีนี้อธิบายว่าการเรียนรู้สามารถเกิดขึ้นได้จากการสังเกต (Observation) และ การเลียนแบบ (Imitation) บุคคลสามารถเรียนรู้จากต้นแบบ (Role Model) ซึ่งสอดคล้องกับการฝึกนักศึกษาวิชาทหารที่ต้องใช้ทั้งการฝึกปฏิบัติจริงและการเรียนรู้ผ่านผู้บังคับบัญชา และ ครูฝึก

5.4 ทฤษฎีแรงจูงใจของเฮิร์ชเบิร์ก (Herzberg's Two-Factor Theory)

ทฤษฎีนี้แบ่งปัจจัยที่มีผลต่อแรงจูงใจในการทำงานออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ ปัจจัยค้ำจุน (Hygiene Factors) เช่น สภาพแวดล้อมในการฝึก อุปกรณ์ที่ใช้สิทธิประโยชน์ของนักศึกษาวิชาทหาร และปัจจัยจูงใจ (Motivators) เช่น โอกาสในการเลื่อนตำแหน่ง ความท้าทายในการฝึก และความสำเร็จจากการได้รับการยอมรับ การนำทฤษฎีนี้มาใช้สามารถช่วยพัฒนาระบบการฝึกให้นักศึกษามีความกระตือรือร้นและทุ่มเทมากขึ้น

5.5 ทฤษฎีภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของเฮอร์เชย์และบลันชาร์ด (Hersey & Blanchard's Situational Leadership Theory)

ทฤษฎีนี้กล่าวว่าภาวะผู้นำที่เหมาะสมต้องปรับเปลี่ยนไปตามระดับความสามารถ (Competence) และความมุ่งมั่น (Commitment) ของผู้ใต้บังคับบัญชา ซึ่งสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับกระบวนการฝึกนักศึกษาวิชาทหาร โดยครูฝึกสามารถปรับวิธีการฝึกให้เหมาะสมกับระดับความพร้อมของนักศึกษาในแต่ละช่วง

5.6 ทฤษฎีการประเมินผล (Evaluation Theory) โดย Kirkpatrick's Four-Level Model (1959) ทฤษฎีพื้นฐานในการประเมินผลการฝึกอบรมที่ได้รับการยอมรับอย่างแพร่หลาย แบ่งออกเป็น 4 ระดับ

Level 1: Reaction – ผู้เข้าร่วมฝึกมีความพึงพอใจหรือรู้สึกอย่างไร

Level 2: Learning – ผู้เข้าร่วมมีความรู้/ทักษะเพิ่มขึ้นหรือไม่

Level 3: Behavior – พฤติกรรมเปลี่ยนแปลงหรือสามารถนำไปใช้จริงหรือไม่

Level 4: Results – การฝึกมีผลต่อผลลัพธ์ในองค์กรหรือระบบหรือไม่

6. สภาพปัญหาการฝึกที่ตรวจพบ

ตามที่กองทัพบก โดยหน่วยบัญชาการรักษาดินแดนได้จัดคณะเดินทางมาตรวจเยี่ยมในเรื่องการฝึกของหน่วย และได้สรุปผลการตรวจมาตรฐานการปฏิบัติหน่วยฝึกวิชาทหารตามโครงการศูนย์ฝึกแข่งขัน สถานศึกษาร่วมใจ มุ่งไปสู่มาตรฐานเดียวกัน ประจำปีการศึกษา 2565 (ทั้ง 15 ด้าน) ซึ่งผลการตรวจของศูนย์การฝึกนักศึกษาวิชาทหาร

มณฑลทหารบกที่ 13 ได้ลำดับที่ 7 ในจำนวน 8 ลำดับ (มทบ. 12 - มทบ.19) ของศูนย์การฝึก/หน่วยฝึกนักศึกษาวิชาทหารในสังกัดพื้นที่กองทัพภาคที่ 1 ดังนี้

6.1 หน่วยฝึกวิชาทหารที่มีผลการตรวจดีเด่นในพื้นที่กองทัพภาคที่ 1 จำนวน 2 หน่วย

ลำดับที่ 1 ศูนย์การฝึกนักศึกษาวิชาทหาร มณฑลทหารบกที่ 14 ได้คะแนนรวม 1,269/1,500 คะแนน คิดเป็น ร้อยละ 84.60

ลำดับที่ 2 หน่วยฝึกนักศึกษาวิชาทหาร มณฑลทหารบกที่ 18 ได้คะแนนรวม 1,253/1,500 คะแนน คิดเป็น ร้อยละ 83.53

สรุปผลคะแนนแต่ละด้านของ ศูนย์การฝึกนักศึกษาวิชาทหาร มณฑลทหารบกที่ 13 ตามหัวข้อการตรวจ ดังนี้

- ด้านการพัฒนาทรัพยากรในการฝึก ได้คะแนน 82/100 คะแนน ร้อยละ 82
- ด้านการให้ความสำคัญในการฝึก ได้คะแนน 81/100 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 81
- ด้านประสิทธิภาพในการฝึกภาคปกติ ได้คะแนน 125/150 คะแนน ร้อยละ 83.3
- ด้านประสิทธิภาพในการฝึกภาคสนาม ได้คะแนน 125/150 คะแนน ร้อยละ 83.3
- ด้านประสิทธิภาพการรับสมัคร/รับรายงานตัว ได้คะแนน 29/60 คะแนน

คิดเป็นร้อยละ 43.3

- ด้านประสิทธิภาพงานทะเบียนพล ได้คะแนน 54/100 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 54
- ด้านการเสริมสร้างลักษณะผู้นำ ได้คะแนน 14/30 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 46.6
- ด้านการเสริมสร้างระเบียบวินัย ได้คะแนน 18/30 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 60
- ด้านการปลูกจิตสำนึกที่ดี ได้คะแนน 40/50 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 80
- ด้านการส่งเสริมให้สถานศึกษาวิชาทหารเข้าร่วมโครงการ ได้คะแนน 18/20

คะแนน คิดเป็นร้อยละ 90

- ด้านการสนับสนุนโครงการแหล่งข่าวประชาชน ได้คะแนน 9/10 คะแนน

คิดเป็นร้อยละ 90

- ด้านการให้บริการ ได้คะแนน 38/40 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 95
- ด้านการบริหารงบประมาณ ได้คะแนน 37/40 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 92.5
- ด้านผลสำเร็จของหน่วยฝึกวิชาทหาร ได้คะแนน 130/150 คะแนน ร้อยละ 86.6
- ด้านการปฏิบัติตามนโยบายการฝึก ได้คะแนน 388/500 คะแนน ร้อยละ 77.6

6.2 จากสรุปผลคะแนนการตรวจทั้ง 15 ด้าน ของศูนย์การฝึกนักศึกษาวิชาทหาร มณฑลทหารบกที่ 13 ทั้ง 15 ด้าน มีเกณฑ์เฉลี่ยของคะแนนที่ใกล้เคียงกัน ยกเว้นด้านที่ 15 ด้านการปฏิบัติตามนโยบายการฝึก ซึ่งศูนย์การฝึกนักศึกษาวิชาทหาร มณฑลทหารบกที่ 13 ได้รับการประเมินคะแนนเป็นลำดับสุดท้าย โดยสรุปผลการตรวจด้านที่ 15 ดังนี้

6.2.1 หน่วยไม่มีเอกสารขออนุมัติดำเนินงานตามแผนงาน/โครงการ รองรับในการปฏิบัติงาน รวมทั้งระยะเวลาในการดำเนินการตามโครงการ และสรุปผลของโครงการ รายงานให้ผู้บังคับบัญชาทราบ

6.2.2 การประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของหน่วยงานทางช่องทางต่างๆ ยังมีจำนวนน้อย ไม่เป็นรูปธรรม (กิจกรรมจำนวนมากต้องได้รับความร่วมมือในการเข้าร่วมกิจกรรมจากสถานศึกษาวิชาทหาร และนักศึกษาวิชาทหาร)

6.2.3 การปฏิบัติในแต่ละกิจกรรมมีจำนวนน้อย ภาพกิจกรรมมีไม่ครอบคลุมส่วนใหญ่การจัดกิจกรรมในพื้นที่จังหวัดลพบุรี ควรกระจายการจัดกิจกรรมให้ครอบคลุมในพื้นที่รับผิดชอบทั้ง 4 จังหวัด (ลพบุรี, สิงห์บุรี, อ่างทอง และชัยนาท)

6.2.4 การจัดแฟ้มเอกสารรับตรวจ ไม่เป็นไปตามหัวข้อการรับตรวจ ทำให้เสียเวลาในการค้นหาเอกสาร

6.2.5 การมีส่วนร่วมของนักศึกษาวิชาทหารในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ยังมีจำนวนน้อย เช่น รถ.ไซเบอร์, การอบรมส่งเสริมให้ใช้สื่อในทางสร้างสรรค์และกำหนด Content และ การใช้ influencer นักศึกษาวิชาทหาร, ครูฝึก และ ผู้กำกับนักศึกษาวิชาทหาร เป็นต้น

7. เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

7.1 นางสาวสุจินณา สวัสดิ์. (2555). ศึกษาความพึงพอใจในการเข้ารับการฝึกของนักศึกษาวิชาทหารโรงเรียนรักษาดินแดน ศูนย์การกำลังสำรอง. เอกสารวิจัยบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

7.2 กิตติ อดมกุลเอก. พันตรี. (2545). การประเมินผลการจัดการฝึกสอนนักศึกษาวิชาทหาร กรณีศูนย์ฝึกย่อยกองพันทหารราบ ศูนย์การกำลังสำรอง. เอกสารการวิจัยบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

7.3 ทรงราชย์ กิตติธรากร. พันเอก. (2564). การพัฒนารูปแบบการฝึกนักศึกษาวิชาทหารที่ตอบสนองต่อภารกิจด้านความมั่นคง. เอกสารวิจัยส่วนบุคคล วิทยาลัยกองทัพบก

7.4 ปริวิทย์ สุทธิโมกษ์. พันเอก. (2564). แนวทางการพัฒนาการนำกำลังพลสำรองเข้าทำหน้าที่ทหารเป็นการชั่วคราวอย่างมีประสิทธิภาพของกองทัพบก. เอกสารวิจัยส่วนบุคคล วิทยาลัยกองทัพบก

7.5 สุริน ทองเต็ม. พันเอก. (2564) แนวทางการพัฒนาหลักสูตรการฝึกนักศึกษาวิชาทหารเพื่อตอบสนองนโยบายการใช้กำลังพลสำรองของกองทัพบก. เอกสารวิจัยส่วนบุคคล วิทยาลัยกองทัพบก

บทที่ 3

บทวิเคราะห์

สำหรับการทำวิจัยเรื่อง "กรณีศึกษาแนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการฝึกนักศึกษาวิชาทหารในสังกัดมณฑลทหารบกที่ 13" นี้ ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์การประเมินผลการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของศูนย์การฝึกนักศึกษาวิชาทหาร มณฑลทหารบกที่ 13 ในปีการศึกษา 2565 เป็นขั้นตอนสำคัญในการพัฒนาคุณภาพของการฝึกในทุกด้าน โดยดำเนินการวิเคราะห์ SWOT analysis, 7s Mckinsey, 4M ภายใต้โครงการ "ศูนย์ฝึกแข่งขัน สถานศึกษาร่วมใจ มุ่งไปสู่มาตรฐานเดียวกัน" ซึ่งมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อสร้างความเป็นเอกภาพในการฝึก และพัฒนาประสิทธิภาพของกำลังพลให้พร้อมรับมือกับความท้าทายในอนาคต โครงการนี้ไม่เพียงแต่เน้นการพัฒนาศักยภาพของนักศึกษาวิชาทหารเท่านั้น แต่ยังส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรับผิดชอบ และประสิทธิภาพการดำเนินงานดังกล่าวมีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนยุทธศาสตร์ชาติ และเป้าหมายของกองทัพบกในการพัฒนากำลังพลสำรองอย่างยั่งยืน โดยแยกเป็นประเด็นดังนี้

1. สภาพปัญหาการฝึกนักศึกษาวิชาทหารในสังกัดหน่วยมณฑลทหารบกที่ 13 ในปัจจุบัน

1.1 ด้านครูผู้กำกับขาดแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ขาดความร่วมมือจากทางสถานศึกษาวิชาทหาร เนื่องจากบางสถานศึกษาต้องมุ่งเน้นการเรียนการสอนสายสามัญมากกว่า และมองว่าการเรียนของนักศึกษาวิชาทหารมีผลกระทบต่อการเรียนการสอนวิชาสามัญของโรงเรียน ทำให้ครูบางคนไม่อยากเป็นครูผู้กำกับ

1.2 ด้านครูฝึกพบว่าวัยสูงอายุจำนวนมาก สุขภาพไม่แข็งแรง ย้ายมาเป็นครูฝึกเนื่องจากการยุบหน่วย ย้ายมาเพราะกลับภูมิลำเนา ตลอดจนขาดแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ครูฝึกบางคนขาดทักษะ ความรู้ ความสามารถในการสอนนักศึกษาวิชาทหาร (จิตวิทยาวัยรุ่น)

1.3 ด้านนักศึกษาวิชาทหาร พบว่าส่วนใหญ่ต้องการเรียนเพื่อได้สิทธิในการยกเว้นการเกณฑ์ทหารเป็นส่วนใหญ่ บางส่วนต้องการได้คะแนนเพิ่มเติม เนื่องจากต้องการสมัครเรียนในสถานศึกษาสังกัดกระทรวงกลาโหม เช่น แพทย์ทหาร พยาบาลของกองทัพบก ด้านความต้องการฝึกวินัยความอดทน หรือการขึ้นขอบในทหาร ความรักชาติ ค่อนข้างน้อย ทักษะคติในการสมัครเรียนไม่ตรงกับวัตถุประสงค์ของการสมัครเรียน นักศึกษาวิชาทหาร การสมัครเรียนที่ไม่ได้มาจากความตั้งใจทำให้เกิดความรู้สึก เบื่อหน่าย หรือไม่อยากเรียน ภาพพจน์ที่เสียหายทางราชการทหารทำให้เกิดความระแวง เกรงกลัวต่อการเข้ามารับราชการเมื่อครบ 21 ปีบริบูรณ์ ตอนรับสมัครนักศึกษาวิชาทหารอายุเริ่มที่อายุ 16 ปี ซึ่งเป็นช่วงวัยรุ่น ส่วนใหญ่ยังไม่พ้นความเป็นเด็กที่จะต้องให้บิดา มารดาดูแล

อยู่ วิทยาลัยในประเทศไทยในปัจจุบันมีแนวโน้มรักสบาย ขาดความกระตือรือร้น มีบิดา มารดาหยิ่งคอยดูแลอยู่ตลอด สังคม และสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนไปในด้านการเรียนวิชาสามัญที่มีการแข่งขันกันสูงมากขึ้น ทำให้มองเห็นว่าการเป็นนักศึกษาวิชาทหารทำให้เสียเวลาเรียนอ่านวิชาสามัญที่โรงเรียน และภาระการบ้านที่มากขึ้น

1.4 ผู้ปกครอง ส่วนใหญ่ผู้ปกครองต้องการให้บุตรหลานเป็นนักศึกษาวิชาทหารเพราะต้องการได้รับสิทธิยกเว้นการเกณฑ์ทหาร ต้องการคะแนนเพิ่มพิเศษในการสมัครเรียนในสังกัดสถานศึกษาของกระทรวงกลาโหม ต้องการให้เด็กมีวินัย อดทน มีลักษณะผู้นำ อยากได้ประสบการณ์คิดเป็น ในด้านความร่วมมือในนโยบายการเป็นกำลังสำรองของกองทัพไม่ใช่วัตถุประสงค์ในการเรียน

1.5 ด้านอุปกรณ์เครื่องช่วยฝึก และทรัพยากร พื้นที่ฝึก มีอย่างจำกัด มีปริมาณไม่เพียงพอ และเหมาะสมกับจำนวนนักศึกษาวิชาทหารที่เข้ารับการฝึก

2 ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการศึกษาวิชาทหารในสังกัดหน่วยมณฑลทหารบกที่ 13

การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการศึกษาวิชาทหารในสังกัดหน่วยมณฑลทหารบกที่ 13 เพื่อให้งานการฝึกเกิดประสิทธิภาพนั้น ได้มีการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมของหน่วยงาน ปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก โดยนำเครื่องมือ ได้แก่ SWOT Analysis, 7S McKinsey, 4M เพื่อพัฒนาปัจจัยที่เกี่ยวข้องโดยมีผลการวิเคราะห์ ดังนี้

2.1 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม โดยใช้ SWOT Analysis

จุดแข็ง (Strengths)

- มีระบบการฝึกที่เป็นมาตรฐาน ได้แก่ การฝึกนักศึกษาวิชาทหาร (นศท.) อยู่ภายใต้ระเบียบและหลักสูตรตามที่กองทัพบก โดยหน่วยบัญชาการรักษาดินแดน กำหนด ทำให้มีมาตรฐานที่ชัดเจน

- บุคลากรมีความเชี่ยวชาญ ได้แก่ ครูฝึกและเจ้าหน้าที่มีประสบการณ์สูง มีความรู้ความสามารถในการถ่ายทอดทักษะในวิชาที่ได้รับมอบหมาย

- กำลังพลมีวินัย และมีโครงสร้างองค์กรเข้มแข็ง ได้แก่ นักศึกษาวิชาทหารได้รับการปลูกฝังเรื่องวินัย ความรับผิดชอบ และการทำงานเป็นทีม

- เครือข่ายและความร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ ได้แก่ การฝึกได้รับการสนับสนุนจากหน่วยฝึก/ศูนย์การฝึกนักศึกษาวิชาทหาร และสถานศึกษาวิชาทหาร ทำให้มีทรัพยากรในการพัฒนา

จุดอ่อน (Weaknesses)

- ข้อจำกัดด้านงบประมาณและอุปกรณ์ฝึก ได้แก่ ทรัพยากรอาจมีไม่เพียงพอสำหรับการฝึกที่ทันสมัย และมีประสิทธิภาพ
- ภาระงานของครูฝึกและเจ้าหน้าที่ ได้แก่ บุคลากรที่รับผิดชอบการฝึกอาจมีงานที่ได้รับมอบหมายเพิ่มเติม ส่งผลต่อคุณภาพของการฝึก
- ความแตกต่างของพื้นฐานและความพร้อมของ นศท. ได้แก่ นักศึกษา มีความสามารถและความพร้อมที่ไม่เท่ากัน ทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำในการฝึก
- ข้อจำกัดด้านเครื่องช่วยฝึก ได้แก่ จำนวนเครื่องช่วยฝึกมีจำนวนไม่เหมาะสม หรือสอดคล้องกับนักจำนวนนักศึกษาวิชาทหารที่เข้ารับการฝึก ทำให้การพัฒนาทักษะอาจไม่ทั่วถึง

โอกาส (Opportunities)

- เทคโนโลยีช่วยเสริมประสิทธิภาพการฝึก ได้แก่ การนำเทคโนโลยี เช่น ระบบจำลองการฝึก (simulation) หรือ e-learning มาใช้ จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการฝึกให้ดียิ่งขึ้น
- การสนับสนุนจากนโยบายภาครัฐ ได้แก่ นโยบายการพัฒนากำลังสำรองของกองทัพบก หรือ ภาครัฐ เปิดโอกาสให้มีการพัฒนาการฝึก
- แนวโน้มการฝึกที่ทันสมัยและหลากหลาย ได้แก่ สามารถนำแนวทางการฝึกของต่างประเทศมาปรับใช้ เช่น การฝึกเชิงสถานการณ์ (scenario-based training)
- ความร่วมมือของสถานศึกษาวิชาทหาร ได้แก่ สามารถสนับสนุนอุปกรณ์เครื่องช่วยฝึก สถานที่ฝึก อุปกรณ์อำนวยความสะดวกอื่นๆได้เพิ่มเติมที่ศูนย์การฝึกนักศึกษาวิชาทหารร้องขอ

อุปสรรค (Threats)

- การเปลี่ยนแปลงของนโยบายและกฎหมาย ได้แก่ การปรับเปลี่ยนนโยบายของกองทัพบก หรือภาครัฐ อาจกระทบต่อแนวทางการฝึกที่มีอยู่ในปัจจุบัน
- การแข่งขันกับกิจกรรมทางการศึกษาอื่นๆ ได้แก่ นักศึกษาวิชาทหารต้องแบ่งเวลาให้กับการเรียน และกิจกรรมอื่นๆ อาจส่งผลต่อความต่อเนื่องในการฝึก
- ข้อจำกัดด้านทรัพยากรบุคคล ได้แก่ หากมีบุคลากรไม่เพียงพอ หรือครูฝึกมีภาระงานมาก อาจส่งผลให้การฝึกมีคุณภาพลดลง
- สภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจและสังคม ได้แก่ ปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคม อาจมีผลต่อการตัดสินใจเข้ารับการฝึกของนักศึกษาวิชาทหาร

2.2 การวิเคราะห์โครงสร้างและการบริหาร โดย 7S McKinsey

การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการฝึกนักศึกษาวิชาทหารในสังกัดหน่วยมณฑลทหารบกที่ 13 โดยใช้ 7S McKincy เป็นเครื่องมือ โดยมีผลวิเคราะห์ปัจจัยที่เกิดขึ้น ดังนี้

ปัจจัยภายใน	จุดแข็ง (Strengths)	จุดอ่อน (Weaknesses)
1.Strategy (กลยุทธ์)	S1 : สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี มีเป้าหมายชัดเจนในด้านความมั่นคง, ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างทรัพยากรมนุษย์	W1 : การฝึกยังไม่สอดคล้องกับการใช้เทคโนโลยีที่มีอยู่ในปัจจุบัน
2.Structure (โครงสร้างองค์กร)	S2 : การจัดโครงสร้างครูฝึกที่รับผิดชอบการฝึกนักศึกษาวิชาทหารมีความชัดเจนและเป็นระบบ มีการกำหนดบทบาทและหน้าที่กันอย่างชัดเจน	W2 : ขาดความยืดหยุ่น/อ่อนตัว โดยอาจ ไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน (Active Learning)
3.Systems (ระบบการทำงาน)	S3 : ระบบการทำงานมีรูปแบบมีขั้นตอน และมีเจ้าหน้าที่ที่กำหนดไว้อย่างชัดเจนและเป็นระบบ	W3 : ขาดการเรียนการสอนผ่านระบบออนไลน์ และขาดการฝึกผ่านการจำลองสถานการณ์ตามสมมุติฐานที่กำหนดขึ้น
4.Shared Values (ค่านิยมร่วม)	S4 : มีโครงการ/กิจกรรมที่ฝึกให้นักศึกษาวิชาทหารได้ปฏิบัติร่วมกันเพื่อฝึกความมีระเบียบ ซึ่งจะเป็ประโยชน์ต่อสังคม	W4 : นักศึกษาวิชาทหารยังขาดในเรื่องระเบียบวินัย และลักษณะที่พึงประสงค์ของความเป็นผู้นำ
5.Style (รูปแบบการทำงาน)	S5 : มีรูปแบบชั่วโมงการฝึกที่ชัดเจนตามแถวหลักสูตรฯ ที่เน้นการปฏิบัติตามคำแนะนำของครูฝึก	W5 : ขาดการฝึกแบบมีส่วนร่วมของนักศึกษาวิชาทหาร ในบางรายวิชา
6.Staff (บุคลากร)	S6 : ครูฝึก และ ผู้กำกับนักศึกษาวิชาทหาร มีความมุ่งมั่นและทุ่มเทในการทำงาน มีความเป็นมืออาชีพและมีวินัย	W6 : ขาดการพัฒนาทักษะเฉพาะทางอย่างต่อเนื่อง และขาดแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน (บางส่วนไม่มีความก้าวหน้าในอาชีพราชการ)
7.Skills (ทักษะ)	S7 : นักศึกษาวิชาทหาร มีทักษะการทำงานเป็นทีมมีความสามารถในการแก้ไขปัญหา ปรับตัวและเรียนรู้ได้เร็ว	W7 : นักศึกษาวิชาทหารยังขาดระเบียบวินัย และความเป็นผู้นำ

2.3 การวิเคราะห์ปัจจัยภายใน โดยใช้ปัจจัย 4M

2.3.1 Man (เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง)

- นักศึกษาวิชาทหาร (นศท.) ได้แก่ ความพร้อมของนักศึกษาวิชาทหารที่จะเข้ารับการฝึก ทั้งในด้านร่างกายและจิตใจ, ทักษะ, แรงจูงใจในการฝึก, ระเบียบวินัย และความเข้าใจในเนื้อหาการฝึก

- ครูฝึก/ผู้กำกับนักศึกษาวิชาทหาร ได้แก่ คุณวุฒิ ความเชี่ยวชาญในการฝึก ความสามารถในการถ่ายทอดองค์ความรู้และการสร้างแรงจูงใจให้นักศึกษาวิชาทหารเข้ามามีส่วนร่วมและมีความตั้งใจในการเข้ารับการฝึก

- ผู้บริหาร/ผู้บังคับบัญชา ได้แก่ การสนับสนุนจากหน่วยงานต้นสังกัด ทักษะและแนวทางในการพัฒนา

2.3.2 Machine (เครื่องมือ/อุปกรณ์)

- อุปกรณ์ฝึก ได้แก่ มีความพร้อมหรือไม่ เช่น อาวุธ ยุทโธปกรณ์ เครื่องแต่งกาย อุปกรณ์สนาม ฯลฯ

- สถานที่ฝึก ได้แก่ สนามฝึกมีความเหมาะสม ปลอดภัย และเพียงพอหรือไม่

- เทคโนโลยีที่ใช้ในการฝึก ได้แก่ การนำสื่อดิจิทัล เช่น โปรแกรมจำลองสถานการณ์ (Simulation) มาช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการฝึก

2.3.3 Method (วิธีการฝึก)

- หลักสูตรการฝึก: มีความทันสมัย เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบันหรือไม่

- รูปแบบการสอนและการฝึก: ใช้วิธีฝึกแบบเดิม (Drill) หรือมีการประยุกต์ใช้วิธีการสอนแบบ Active Learning เช่น การฝึกสถานการณ์จริง

- กระบวนการประเมินผล ได้แก่ มีเกณฑ์วัดผลการฝึกที่ชัดเจนและสะท้อนผลสัมฤทธิ์ของ นศท. ได้จริงหรือไม่

2.3.4 Material (วัสดุ/ทรัพยากร)

- งบประมาณ ได้แก่ มีการจัดสรรงบประมาณเพียงพอสำหรับการฝึกหรือไม่

- เวลาในการฝึก ได้แก่ จำนวนชั่วโมงฝึกต่อปีเหมาะสมหรือไม่ มีความสมดุลระหว่างการเรียนกับการฝึกหรือไม่

- สวัสดิการและสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น อาหาร น้ำดื่ม ที่พัก ระหว่างการฝึก มีความเหมาะสมหรือไม่

สรุป

การพัฒนาประสิทธิภาพการฝึกของนักศึกษาวิชาทหารในสังกัดมณฑลทหารบกที่ 13 ควรพิจารณาให้ครอบคลุมองค์ประกอบหลัก 4M โดยเน้นการพัฒนาทั้งบุคลากร ผู้ฝึก และนักศึกษาวิชาทหารให้มีขีดความสามารถสูงขึ้น ปรับปรุงเครื่องมือ และอุปกรณ์การฝึกให้มีความทันสมัย ใช้วิธีฝึกที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ และบริหารจัดการทรัพยากรให้เพียงพอและเกิดประโยชน์สูงสุด

3 แนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการฝึกนักศึกษาวิชาทหารในสังกัดหน่วยมณฑลทหารบกที่ 13

จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกดังกล่าวที่เกิดขึ้น จะเห็นได้ว่าการที่การฝึกของนักศึกษาวิชาทหารในสังกัดมณฑลทหารบกที่ 13 มีจุดแข็งคือกำลังพลมีความเชี่ยวชาญ และมีประสบการณ์สูง มีวินัย แต่ก็ยังมีจุดอ่อนที่ต้องได้รับการพัฒนา แก้ไขและปรับปรุงเพื่อให้การฝึกเกิดประสิทธิภาพ ประสิทธิผลสูงสุด จะขึ้นอยู่กับโอกาส และอุปสรรคที่เกิดขึ้นในขณะนั้น โดยการที่จะกำหนดแนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการฝึกนักศึกษาวิชาทหารได้นั้น ทางผู้วิจัยได้นำผลการประเมินสภาพแวดล้อม ทั้งภายใน และภายนอกที่เกิดขึ้น โดยการใช้เครื่องมือ TOWS Matrix มากำหนดเป็นกลยุทธ์ที่เป็นไปได้ ดังนี้

3.1 กลยุทธ์ SO (Strengths-Opportunities Strategy) – ใช้จุดแข็งให้เกิดประโยชน์สูงสุดจากโอกาสที่มี

3.1.1 พัฒนาศักยภาพของบุคลากรให้เป็นศูนย์กลางของการฝึกที่มีประสิทธิภาพสูง นำครูฝึกที่มีความเชี่ยวชาญสูงมาเป็นพี่เลี้ยงให้กับครูฝึกใหม่ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถ ส่งเสริมให้ครูฝึกเข้าร่วมหลักสูตรอบรมเพิ่มเติมเกี่ยวกับเทคนิคการฝึกสมัยใหม่และการใช้เทคโนโลยี

3.1.2 ใช้เทคโนโลยีสนับสนุนการฝึกและการเรียนรู้ของนักศึกษาวิชาทหาร โดยพัฒนา หรือ จัดทำ แพลตฟอร์มออนไลน์ สำหรับการเรียนรู้เสริม เช่น วิดีโอการฝึกที่สามารถเข้าถึงได้ตลอดเวลา

3.1.3 สร้างความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชน โดยจัดโครงการความร่วมมือระหว่างมณฑลทหารบกและมหาวิทยาลัย เพื่อพัฒนา "ศูนย์ฝึกต้นแบบ", ประสานงานกับภาคเอกชนเพื่อขอรับสนับสนุนเทคโนโลยี เช่น โดรนลาดตระเวนฝึก, AI-based Simulation ฯลฯ

3.2 กลยุทธ์ WO (Weaknesses-Opportunities Strategy) – ลดจุดอ่อนโดยใช้โอกาสให้เกิดประโยชน์

3.2.1 เพิ่มการใช้เทคโนโลยีในการฝึกเพื่อทดแทนข้อจำกัดด้านบุคลากร โดยการนำ AI มาช่วยลดภาระของครูฝึก โดยใช้ระบบจำลองการฝึกที่ช่วยให้ผู้ฝึกสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ตลอดจนใช้ระบบการฝึกแบบ E-Learning ที่สามารถให้ข้อมูลย้อนกลับได้แบบเรียลไทม์

3.2.2 พัฒนาระบบการฝึกให้มีความต่อเนื่องและสอดคล้องกับข้อจำกัดของนักศึกษา โดยปรับปรุง "หลักสูตรการฝึกแบบยืดหยุ่น" ที่สามารถรองรับนักศึกษาที่มีภาระด้านการศึกษา

3.2.3 เพิ่มการสนับสนุนจากกองทัพและภาครัฐเพื่อแก้ไขข้อจำกัดด้านงบประมาณ เช่น นำเสนอแผนการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า เช่น การปรับปรุงอุปกรณ์ที่มีอยู่ให้สามารถนำมาใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3.3 กลยุทธ์ ST (Strengths-Threats Strategy) – ใช้จุดแข็งเพื่อลดผลกระทบจากอุปสรรค

3.3.1 เพิ่มความหลากหลายของรูปแบบการฝึกให้ตอบโจทย์สภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลง, ปรับปรุงแผนการฝึกให้สามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพภายใต้ข้อจำกัดด้านงบประมาณ

3.3.2 สร้างระบบการประเมินผลและติดตามพัฒนาการของนักศึกษา โดยใช้ Big Data Analytics ในการติดตามและวิเคราะห์พัฒนาการของนักศึกษาวิชาทหาร เพื่อปรับปรุงหลักสูตรให้เหมาะสม

3.3.3 ปรับปรุงรูปแบบการสอนของครูฝึกให้ทันสมัยและเหมาะสมกับแนวโน้มยุทธศาสตร์ในอนาคต โดยนำแนวคิด "Active Learning" มาใช้ในกระบวนการฝึก เช่น การให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจทางยุทธวิธี, อบรมครูฝึกให้สามารถใช้เครื่องมือฝึกที่ทันสมัย เช่น Combat Simulation Software

3.4 กลยุทธ์ WT (Weaknesses-Threats Strategy) – ลดจุดอ่อนและหลีกเลี่ยงอุปสรรค

3.4.1 ปรับโครงสร้างหลักสูตรและแนวทางการฝึกให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น, ลดความซ้ำซ้อนของกระบวนการฝึกที่ใช้เวลานาน, พัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับข้อจำกัดของนักศึกษา เช่น การฝึกออนไลน์บางส่วน

3.4.2 ใช้แนวทางบริหารจัดการงบประมาณให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด โดยเพิ่มการใช้ "Shared Resources Strategy" โดยการรวมกลุ่มฝึกของมณฑลทหารบก หลายแห่งเพื่อลดต้นทุน, ขอรับการสนับสนุนจากองค์กรภายนอกที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา และเทคโนโลยีเพื่อจัดหาอุปกรณ์การฝึก

3.4.3 เพิ่มขีดความสามารถของนักศึกษาวิชาทหารผ่านการฝึกเชิงรุก โดยจัดทำโครงการ "นักศึกษาวิชาทหารต้นแบบ" ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนที่มีศักยภาพสูงได้ฝึกในระดับที่เข้มข้นขึ้น, ส่งเสริมให้มีการสร้างเครือข่ายนักศึกษาวิชาทหารจากหน่วยต่างๆ เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์

สรุป

การใช้ TOWS Matrix ในการกำหนดกลยุทธ์เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการฝึกนักศึกษาวิชาทหารในสังกัดมณฑลทหารบกที่ 13 จะช่วยให้สามารถกำหนดแนวทางที่เป็นรูปธรรมได้ โดยเน้นไปที่

1. การใช้เทคโนโลยีในการฝึก เช่น AI และ Simulation-Based Training
2. การพัฒนาบุคลากรและครูฝึก ให้สามารถนำแนวทางการฝึกที่ทันสมัยมาใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
3. การบริหารทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อลดปัญหาด้านงบประมาณ และข้อจำกัดด้านบุคลากร
4. การสร้างเครือข่ายและความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นๆ เพื่อเพิ่มศักยภาพของระบบฝึก

แนวทางเหล่านี้จะช่วยให้การฝึกนักศึกษาวิชาทหารมีประสิทธิภาพสูงขึ้น ตอบสนองต่อยุทธศาสตร์ของกองทัพบก และสามารถสร้างกำลังพลสำรองที่มีความพร้อมต่อการปฏิบัติภารกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพ

บทที่ 4

บทอภิปรายผล

งานวิจัยเรื่อง "กรณีศึกษาแนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการฝึกนักศึกษาวิชาทหารในสังกัดมณฑลทหารบกที่ 13" ได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับแนวทางการฝึกที่สามารถเพิ่มประสิทธิภาพ และผลสัมฤทธิ์ในการฝึกของนักศึกษาวิชาทหาร โดยพิจารณาทั้งในมิติของเทคโนโลยี บุคลากร ทรัพยากร และเครือข่ายความร่วมมือ ในบทนี้จะเป็นการอภิปรายผลลัพธ์ที่ได้จากการศึกษาเปรียบเทียบกับงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมถึงอธิบายถึงสาเหตุที่ทำให้เกิดผลลัพธ์ตามวัตถุประสงค์การวิจัยดังนี้

1. สภาพปัญหาการฝึกนักศึกษาวิชาทหารในสังกัดหน่วยมณฑลทหารบกที่ 13 ในปัจจุบัน

1.1 **ปัญหาด้านบุคลากร** พบว่ามีความขาดแคลนครูผู้กำกับและครูฝึกที่มีความรู้และทักษะในการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ในการสอน รวมทั้งขาดแรงจูงใจ และการพัฒนาทักษะเฉพาะทางจากประสบการณ์การทำงานที่ยาวนาน

1.2 **ปัญหาด้านการจัดการและอุปกรณ์ฝึก** มีข้อจำกัดด้านงบประมาณ และทรัพยากรในการจัดหาอุปกรณ์เครื่องช่วยฝึก ซึ่งส่งผลให้การจำลองสถานการณ์ และการใช้เทคโนโลยีขั้นสูงในการฝึกไม่สามารถเกิดขึ้นได้อย่างเต็มที่

1.3 **ปัญหาด้านทัศนคติของนักศึกษาและผู้ปกครอง** พบว่านักศึกษาวิชาทหารส่วนใหญ่มักมีการสมัครเข้ารับการฝึกด้วยเจตนาที่ไม่ตรงกับวัตถุประสงค์ของการพัฒนาศักยภาพในการเป็นกำลังพลสำรอง ส่งผลให้ความมุ่งมั่นและทัศนคติในการฝึกลดลง งานวิจัยของ นางสาวสุจินณา สวัสดิ์¹⁰ และ พันตรีกิตติ อุดมกุล¹¹ ยืนยันถึงปัญหาเรื่องความพึงพอใจและประสิทธิภาพในการฝึก ซึ่งชี้ให้เห็นว่าการจัดการปัญหาเบื้องต้นในส่วนของบุคลากรและการสนับสนุนด้านทรัพยากรเป็นสิ่งสำคัญ

2. ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการฝึกนักศึกษาวิชาทหารในสังกัดหน่วยมณฑลทหารบกที่ 13

2.1 **การใช้เทคโนโลยีในการฝึก** การนำเทคโนโลยีที่ทันสมัย เช่น AI และ Simulation-Based Training เข้ามาประยุกต์ใช้ในการฝึก พบว่าช่วยเพิ่มความสมจริงในการจำลองสถานการณ์ ลดความเสี่ยงในการปฏิบัติจริง และเพิ่มโอกาสให้ผู้รับการฝึกได้เรียนรู้ผ่านการสังเกตและเลียนแบบตาม

ทฤษฎีการเรียนรู้ของบันดูรา งานวิจัยของ พันเอกปรีวิทย์ สุทธิโมกษ์ ได้ชี้ให้เห็นว่าเทคโนโลยีดังกล่าวสามารถเพิ่มประสิทธิภาพในการฝึกและทำให้เกิดผลสัมฤทธิ์ที่สูงขึ้น

2.2 การพัฒนาบุคลากรและครูฝึก การพัฒนาศักยภาพของบุคลากรและครูฝึกโดยการจัดหลักสูตรและเวิร์คช็อปฝึกอบรมเพื่อให้มีความรู้และทักษะการใช้เทคโนโลยี รวมทั้งเทคนิคการสอนที่ทันสมัย เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลโดยตรงต่อประสิทธิภาพการฝึก

แนวคิดว่าผู้นำทางทหาร และ ทฤษฎีภาวะผู้นำตามสถานการณ์ สนับสนุนแนวทางนี้โดยระบุว่าผู้นำที่มีความสามารถในการปรับรูปแบบการสอนให้เหมาะสมกับสถานการณ์และระดับความสามารถของผู้รับการฝึก จะช่วยเพิ่มความร่วมมือและแรงจูงใจในหน่วยงาน

งานวิจัยของ พันเอกทรงราชย์ กิตติธรากร¹² ยืนยันว่าการพัฒนาบุคลากรในส่วน of ครูฝึกมีผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพการฝึกและสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้

2.3 การบริหารทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ ข้อจำกัดด้านงบประมาณและทรัพยากรบุคลากรเป็นหนึ่งในอุปสรรคหลักที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพ การจัดสรรทรัพยากรอย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพจะช่วยลดภาระงานและเพิ่มประสิทธิภาพของการดำเนินงาน

ทฤษฎีแรงจูงใจของเฮิร์ซเบิร์ก เน้นย้ำว่าปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม (Hygiene Factors) เช่น งบประมาณและอุปกรณ์มีผลต่อแรงจูงใจในการทำงาน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิเคราะห์ว่าการบริหารทรัพยากรที่ดีสามารถเพิ่มประสิทธิภาพการฝึกได้

ทฤษฎีการประเมินผล (Evaluation Theory) โดย Kirkpatrick's Four-Level Model (1959) ชี้ให้เห็นว่า การประเมินผลที่มีประสิทธิภาพ ผู้รับการฝึกจะต้องมีความรู้และทักษะเพิ่มมากขึ้น

งานวิจัยของ พันเอกสุรินทร์ ทองเต็ม¹⁴ พบว่าการบริหารจัดการทรัพยากรที่มีประสิทธิภาพสามารถลดข้อจำกัดและเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินการฝึกอย่างมีนัยสำคัญ

2.4 การสร้างเครือข่ายและความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นๆ การสร้างเครือข่ายและความร่วมมือกับภาคส่วนอื่น ๆ เป็นปัจจัยที่ช่วยส่งเสริมการฝึก โดยการแลกเปลี่ยนความรู้ ทรัพยากรและประสบการณ์ระหว่างหน่วยงานทำให้ระบบฝึกมีความต่อเนื่องและมีคุณภาพมากขึ้น

แนวคิด ประสิทธิภาพการฝึกอบรม (Training Effectiveness Concept) ชี้ให้เห็นว่าการใช้เครือข่ายและความร่วมมือสามารถเพิ่มขีดความสามารถและประสิทธิภาพในการฝึกได้

งานวิจัยของ พันเอกปรีวิทย์ สุทธิโมกษ์¹³ และ พันเอกสุรินทร์ ทองเต็ม¹⁴ ยืนยันว่าความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกมีผลโดยตรงต่อการพัฒนาหลักสูตร และวิธีการฝึกที่ตอบสนองต่อความต้องการของสถานการณ์จริง

3. แนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการฝึกนักศึกษาวิชาทหารในสังกัดหน่วยมณฑลทหารบกที่ 13

3.1 การนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในการฝึก การส่งเสริมให้มีการนำ AI และระบบ Simulation-Based Training เข้ามาประยุกต์ใช้ในการฝึก จะช่วยเพิ่มความสมจริงและประสิทธิภาพของการฝึก รวมทั้งช่วยให้สามารถฝึกซ้อมได้อย่างต่อเนื่องและปลอดภัย ซึ่งเป็นการประสานกับ ทฤษฎีการเรียนรู้ของบันดูรา ที่กล่าวถึงการสังเกตและการเลียนแบบเพื่อพัฒนาทักษะ

3.2 การพัฒนาศักยภาพของบุคลากรและครูฝึก การจัดหลักสูตรฝึกอบรมและพัฒนาทักษะเฉพาะทางสำหรับครูฝึกควบคู่กับการส่งเสริมภาวะผู้นำที่ดีตาม แนวคิดภาวะผู้นำทางทหาร และ ทฤษฎีภาวะผู้นำตามสถานการณ์ จะช่วยให้ครูฝึกสามารถนำแนวทางการฝึกที่ทันสมัยมาใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3.3 การบริหารจัดการทรัพยากร การปรับปรุงกระบวนการบริหารจัดการทรัพยากรโดยเฉพาะงบประมาณและบุคลากรจะช่วยลดข้อจำกัดในด้านอุปกรณ์และการจัดสรรเวลาในการฝึก โดยการนำเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามาช่วยในการบริหารจัดการข้อมูลและทรัพยากร ช่วยให้เกิดความคุ้มค่าและประสิทธิภาพตาม ทฤษฎีแรงจูงใจของเฮิร์ชเบิร์ก

3.4 การสร้างเครือข่ายและความร่วมมือ การขยายความร่วมมือกับหน่วยงาน และองค์กรภายนอกเพื่อแลกเปลี่ยนทรัพยากรและประสบการณ์ในการฝึก จะช่วยเสริมสร้างศักยภาพและคุณภาพของการฝึกให้มีความครอบคลุมและต่อเนื่อง โดยแนวทางนี้สอดคล้องกับ แนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิภาพการฝึกอบรม ซึ่งมองว่าการใช้เครือข่ายเป็นปัจจัยสำคัญในการเพิ่มประสิทธิภาพ

บทที่ 5

บทสรุป

5.1 สรุปผลการวิจัยที่สำคัญโดยย่อ

งานวิจัยเรื่อง “แนวทางในการพัฒนาประสิทธิภาพการฝึกของนักศึกษาวิชาทหารในสังกัดมณฑลทหารบกที่ 13” ใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาระบบ การฝึก และแนวทางในการปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพสูงสุด จากการศึกษาพบประเด็นสำคัญที่สามารถช่วยเพิ่มประสิทธิภาพของการฝึกนักศึกษาวิชาทหารได้ ดังนี้

1. สภาพปัญหาการฝึกในปัจจุบัน พบว่าการฝึกนักศึกษาวิชาทหารในสังกัดมณฑลทหารบกที่ 13 เผชิญกับปัญหาหลายประการ ได้แก่ ข้อจำกัดด้านทรัพยากรทั้งในส่วน of บุคลากร ผู้ฝึก อุปกรณ์การฝึก และสถานที่ฝึก นอกจากนี้ยังพบว่าแนวทางการบริหารจัดการการฝึกยังขาดความเป็นระบบและความต่อเนื่อง ส่งผลให้ประสิทธิภาพในการฝึกไม่ได้เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

2. ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อ การฝึก ปัจจัยหลักที่มีผลกระทบต่อ การฝึก ได้แก่

2.1 ด้านบุคลากรผู้ฝึก ซึ่งมีจำนวนจำกัดและขาดการพัฒนาองค์ความรู้ที่ทันสมัย

2.2 ด้านผู้เข้ารับการฝึก ที่มีความแตกต่างด้านพื้นฐานความรู้และทัศนคติ ส่งผลต่อระดับความสามารถในการเรียนรู้และปฏิบัติการฝึก

2.3 ด้านทรัพยากรและโครงสร้างพื้นฐาน ซึ่งพบว่าขาดอุปกรณ์การฝึกที่ทันสมัยและสถานที่ฝึกที่เหมาะสม และ

2.4 ด้านการบริหารจัดการ ซึ่งยังขาดการบูรณาการระหว่างหน่วยงาน และแนวทางการวัดผลสัมฤทธิ์ของการฝึกที่มีประสิทธิภาพ

3. แนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการฝึก การพัฒนาแนวทางการฝึกที่มีประสิทธิภาพควรมุ่งเน้นการพัฒนาหลักสูตรให้เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน การปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานและอุปกรณ์การฝึก การพัฒนาศักยภาพของผู้ฝึก รวมถึงการใช้เทคโนโลยีสนับสนุนการฝึก เช่น การจำลองสถานการณ์ด้วยระบบคอมพิวเตอร์ นอกจากนี้ยังควรมีการบูรณาการระหว่างหน่วยงานเพื่อให้เกิดการบริหารจัดการที่เป็นระบบ

5.2 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

5.2.1 การพัฒนาหลักสูตรการฝึก ควรมีการปรับปรุงหลักสูตรให้ทันสมัยและสอดคล้องกับภัยคุกคามที่เปลี่ยนแปลงไป โดยเพิ่มเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการใช้เทคโนโลยีทางทหาร และแนวทางการปฏิบัติการเชิงยุทธวิธีที่ทันสมัย

5.2.2 การประเมินผลและติดตามผลการฝึก ควรมีระบบประเมินผลที่ชัดเจนและเป็นมาตรฐาน เพื่อให้สามารถวัดผลสัมฤทธิ์ของการฝึกได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ปรับปรุงกระบวนการฝึกในอนาคต

5.3 ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

5.3.1 การพัฒนาศักยภาพของบุคลากรผู้ฝึก ควรจัดให้มีการฝึกอบรมและพัฒนาองค์ความรู้ของผู้ฝึกอย่างต่อเนื่อง รวมถึงการนำผู้เชี่ยวชาญจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาให้คำแนะนำและถ่ายทอดประสบการณ์

5.3.2 การจัดหาและพัฒนาอุปกรณ์การฝึก ควรมีการจัดหาอุปกรณ์ที่ทันสมัยเพื่อใช้ในการฝึก เช่น ระบบจำลองสถานการณ์ทางทหาร การใช้โดรนเพื่อการลาดตระเวน และการฝึกภาคสนาม รวมถึงการบำรุงรักษาอุปกรณ์ให้สามารถใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5.3.3 การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสถานที่ฝึก ควรมีการปรับปรุงพื้นที่ฝึกให้มีความเหมาะสมกับการใช้งานจริง และจัดให้มีพื้นที่ฝึกเฉพาะด้าน เช่น สนามยุทธวิธีจำลอง หรือสนามฝึกการปฏิบัติการในเมือง

5.3.4 การบูรณาการและความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน ควรมีการประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานทหาร หน่วยงานพลเรือน และสถานศึกษา เพื่อพัฒนาแนวทางการฝึกที่ครอบคลุมและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ สถานการณ์จริง

5.4 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต เพื่อพัฒนาการฝึกนักศึกษาวิชาทหารให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น การวิจัยในอนาคตควรพิจารณาประเด็นต่อไปนี้

5.4.1 การศึกษาผลกระทบของ AI และ Simulation-Based Training ต่อพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักศึกษาวิชาทหารในระยะยาว

5.4.2 การวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาโมเดลการฝึกแบบผสมผสาน (Blended Learning) ที่รวมการฝึกปฏิบัติจริงเข้ากับเทคโนโลยีดิจิทัล

5.4.3 การศึกษาแนวทางการเพิ่มแรงจูงใจในการฝึกของนักศึกษาวิชาทหาร เพื่อให้สามารถพัฒนาทักษะทางทหารได้อย่างเต็มศักยภาพ

5.4.4 การสำรวจแนวทางการปรับปรุงโครงสร้างองค์กรของหน่วยฝึก เพื่อให้เอื้อต่อการนำเทคโนโลยีและนโยบายใหม่ๆ มาใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การดำเนินการวิจัยในประเด็นเหล่านี้จะช่วยให้สามารถพัฒนากระบวนการฝึกของนักศึกษาวิชาทหารให้มีคุณภาพและสอดคล้องกับยุคสมัยมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

1. ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ.2561 - 2580) [อินเทอร์เน็ต]. [เข้าถึงเมื่อ 20 ตุลาคม 2567]. เข้าถึงได้จาก: <http://www.nscr.nesdc.go.th>.
2. ราชกิจจานุเบกษา. แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (1) ประเด็นความมั่นคง พ.ศ.2561 - 2580. เล่ม 136 ตอนที่ 51 ก หน้า 1. กรุงเทพฯ; 2562.
3. สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2566). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 พ.ศ. 2566–2570. สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
4. แผนปฏิบัติราชการ 5 ปีของกระทรวงกลาโหม (พ.ศ.2566-2570) [อินเทอร์เน็ต]. [เข้าถึงเมื่อ 13 พฤศจิกายน 2567]. เข้าถึงได้จาก <https://opp.mod.go.th/policyandplan>.
5. กระทรวงกลาโหม. (2565). แผนพัฒนาบุคลากรของกระทรวงกลาโหม พ.ศ. 2565–2570. สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม.
6. กองทัพบก. (2566). แผนพัฒนาด้านกำลังพลของกองทัพบก พ.ศ. 2566–2570. กรมกำลังพลทหารบก.
7. กองทัพบก. (2565). คำสั่ง ทบ. ที่ 151/2565 เรื่อง การฝึกนักศึกษาวิชาทหาร ประจำปีการศึกษา 2565 ลงวันที่ 2 มิถุนายน 2565. กรมยุทธศึกษาทหารบก.
8. กองทัพบก. (2549). ระเบียบและหลักสูตรการฝึกวิชาทหาร สำหรับนักศึกษาวิชาทหาร ชั้นปีที่ 1–5 (ชาย, หญิง) พ.ศ. 2549. กรมยุทธศึกษาทหารบก.
9. กองทัพบก. (2558). แฉลงหลักสูตรการฝึกวิชาทหาร สำหรับนักศึกษาวิชาทหาร ชั้นปีที่ 1–3 (ชาย, หญิง) พ.ศ. 2558 (ใช้เพื่อพลาง). กรมยุทธศึกษาทหารบก.
10. นางสาวสุจินดา สวัสดิ์. (2555). ศึกษาความพึงพอใจในการเข้ารับการฝึกของนักศึกษาวิชาทหารโรงเรียนรักษาดินแดน ศูนย์การกำลังสำรอง. เอกสารวิจัยบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
11. กิตติ อุดมกุลเอก. พันตรี. (2545). การประเมินผลการจัดการฝึกสอนนักศึกษาวิชาทหาร กรณีศูนย์ฝึกย่อยกองพันทหารราบ ศูนย์การกำลังสำรอง. เอกสารการวิจัยบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

12. ทรงราชย์ กิตติธिरางกูร. พันเอก. (2564). การพัฒนารูปแบบการฝึกนักศึกษาวิชาทหารที่ตอบสนองต่อภารกิจด้านความมั่นคง. เอกสารวิจัยส่วนบุคคล วิทยาลัยกองทัพบก

13. ปริวิทย์ สุทธิโมกษ์. พันเอก. (2564). แนวทางการพัฒนาการนำกำลังพลสำรองเข้าทำหน้าที่ทหารเป็นการชั่วคราวอย่างมีประสิทธิภาพของกองทัพบก. เอกสารวิจัยส่วนบุคคล วิทยาลัยกองทัพบก

14. สุริน ทองเต็ม. พันเอก. (2564) แนวทางการพัฒนาหลักสูตรการฝึกนักศึกษาวิชาทหารเพื่อตอบสนองนโยบายการใช้กำลังพลสำรองของกองทัพบก. เอกสารวิจัยส่วนบุคคล วิทยาลัยกองทัพบก

ประวัติย่อผู้วิจัย

ยศ ชื่อ

พันเอก วรโชติ กาญจนโรจน์

วัน เดือน ปีเกิด

21 พฤษภาคม 2520

ประวัติสำเร็จการศึกษา

พ.ศ. 2544	ปริญญาตรี วิศวกรรมศาสตรบัณฑิต สาขา วิศวกรรมเครื่องกล โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า
พ.ศ. 2547	หลักสูตรชั้นนายร้อย รุ่นที่ 112 เหล่าทหารราบ ศูนย์การทหารราบ
พ.ศ. 2551	หลักสูตรชั้นนายพัน รุ่นที่ 87 เหล่าทหารราบ ศูนย์การทหารราบ
พ.ศ. 2554	หลักสูตรหลักประจำ ชุดที่ 89 โรงเรียนเสนาธิการทหารบก

ประวัติการทำงาน

พ.ศ. 2562	รอง ผอ.กขว.ทน.1
พ.ศ. 2563	ผบ.ศฝ.นศท.มทบ.13
พ.ศ. 2566	รอง เสธ.มทบ.13

ตำแหน่งปัจจุบัน

พ.ศ. 2566 – ปัจจุบัน	รอง เสธ.มทบ.13
----------------------	----------------